

PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM
Egészségtudományi Kar

Dr. Buda József

AZ EGÉSZSÉGTUDOMÁNY TÖRTÉNETE

orvoslástól az egészségfejlesztésig

záróvizsga tesztgyűjtemény

Pécsi Tudományegyetem
Egészségtudományi Kar

AZ EGÉSZSÉGTUDOMÁNY TÖRTÉNETE

orvoslástól az egészségfejlesztésig

záróvizsga teszgyűjtemény

Dr. Buda József

Pécsi Tudományegyetem
Egészségtudományi Kar

Pécs
2020

Lektorálta:
Dr. Boncz Imre
egyetemi tanár

Tipográfia:
Emődyné Ollmann Ágnes

Bármilyen úton történő másolása tilos!

ISBN 978-963-429-435-1

Kiadja a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kara

Pécs, 2020

Felelős kiadó:
Prof. Dr. Ács Pongrác
egyetemi tanár,
a Pécsi Tudományegyetem Egészségtudományi Kar vezetője

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ	5
MEGOLDÁSI ÚTMUTATÓ	7
EGYSZERŰ FELELETVÁLASZTÁS	7
HIBAKERESŐ EGYSZERŰ FELELETVÁLASZTÁS	8
IGAZ-HAMIS EGYSZERŰ FELELETVÁLASZTÁS	9
ASSZOCIÁCIÓ	10
RELÁCIÓANALÍZIS	11
MEGOLDANDÓ TESZTKÉRDÉSEK	13
BEVEZETŐ ISMERETEK	13
BETEGELLÁTÁSRA UTALÓ ADATOK A TÖRTÉNELEM ELŐTTI CIVILIZÁCIÓK NÉPEI KÖZÖTT	15
BETEGELLÁTÁSRA UTALÓ ADATOK A KORAI CIVILIZÁCIÓK NÉPEI KÖRÉBEN.....	16
BETEGELLÁTÁS A KÖZÉPKORBAN.....	23
BETEGELLÁTÁS (ORVOSLÁS – EGÉSZSÉGFEJLESZTÉS) AZ ÚJKORBAN	38
NEMZETKÖZI VÖRÖSKERESZT.....	56
MAGYAR VÖRÖSKERESZT	58
EGÉSZSÉGÜGYI VILÁGSZERVEZET	60
EGÉSZSÉGÜGYI VILÁGSZERVEZET TÁRSADALOMEGÉSZSÉGÜGYI PROGRAMJAI	63
EGÉSZSÉG FOGALMÁNAK ÉRTELMEZÉSEI	70
MEGOLDÓKULCSOK	73

ELŐSZÓ

Az Egészségtudományi Kar, mint a 652 éves Pécsi Tudományegyetem egyik legfiatalabb Kara, amely e könyv megjelenésének időpontjában hagyja el 30. évét, ezzel jubilálva, és visszaemlékezve a kezdetekre. A könyv átfogó segítséget fog nyújtani az egészségtudomány, karunkénál jóval régebbre visszatekintő múltjának megértésére. A tesztgyűjtemény szerzője mindkét aspektusban komoly szereppel bír. Dr. Buda József Emeritus professzor Úr nem csupán megkérdőjelezhetetlen az egészségtudomány történetének ismerete, oktatása és kutatása vonatkozásában, de karunk múltjának tekintetében is, hiszen, mint a Kar egyik alapítója, a kezdetektől annak formálójaként, letéteményeseként azon dolgozott, hogy mára a PTE egyik legnagyobb, legerősebb kara lehessünk.

Az egészségtudomány története, túlmutat a szűken vett orvoslás történetének bemutatásán. Buda professzor Úr egészségtudományi szakemberek felé vetített alázata itt is megmutatkozik, hiszen orvosként nem csupán elismerte az egészségügyi dolgozók munkáját, de mindennapi tevékenységük fontosságát az orvoslással párhuzamba állította. Florence Nightingale, Kossuth Zsuzsa életútjának, áldozatokkal teli munkájának bemutatása is bizonyíték arra, hogy a szerző ezirányú gondolatait alátámassza.

Hiszem azt, hogy a hallgatók számára a tesztkönyv nagyban hozzájárul majd ahhoz, hogy az egészségtudomány múltját áttekintve, abból táplálkozva a jövőben büszke, felkészült, szakmájukban előre tekintő egészségtudományi szakemberekké válhassanak.

„Az ápolónő legyen józan; becsületes és megvesztegethetetlen; legyen igazmondó és megbízható; legyen pontos és hajszálíg rendes; gyorskezü, de nem kapkodó; szolid de nem lassú; nyájas de nem fecsegő; tapintatos de soha nem tétovázó; derűs és bizakodó; tiszta saját személyében és tisztaságot teremtő a beteg körül; legyen szíves és szolgálatkész, a betegre gondoljon de ne önmagára” (Florence Nightingale)

Prof. Dr. Ács Pongrác,
egyetemi tanár,
a Pécsi Tudományegyetem
Egészségtudományi Kar vezetője

„Az öreg ló tudja az utat.”
Kínai közmondás és magyar megfelelője
„Tudás aranyat ér.”

MEGOLDÁSI ÚTMUTATÓ

A szóbeli számonkérés személyes élményét a tesztgyűjtemény természetesen nem tudja pótolni. A hallgató azonban ebben a fejezetben tudja elsajátítani az egyes kérdéstípusokat, azok értelmezését, valamint a megoldási lehetőségek formáit.

EGYSZERŰ FELELETVÁLASZTÁS

Az adott típusú tesztkérdéshez négy válasz tartozik, melyek közül ki kell választani a helyes választ, és bejelölni annak betűjelét.

1./ Kik voltak az első valódi írástudók?

- A./ az egyiptomiak
- B./ a kínaiak
- C./ a sumérok
- D./ a görögök

Válasz: C.

2./ Az Egészségügyi Világnap helyes dátuma:

- A./ Április 7.
- B./ Május 8.
- C./ Július 1.
- D./ Október 18.

Válasz: A.

3./ Szt. Pál leveleiben számos jótékony nőt említ, de diakonisszát csak egyet említ meg:

- A./ Ilona
- B./ Fabiola
- C./ Paula
- D./ Főbe

Válasz: D.

HIBAKERESŐ EGYSZERŰ FELELETVÁLASZTÁS

A tesztkérdéshez négy meghatározás/válasz tartozik, melyek közül egy helytelen állítást tartalmaz. Keresse meg a helytelen választ, és betűjelét jelölje meg.

1./ Melyek az egészséget befolyásoló tényezők a Lalonde modellje szerint?

- A./ az egészségügyi ellátás
- B./ az életmód
- C./ a környezeti hatás
- D./ a betegségek kimenetele

Válasz: D.

2./ Az Ottawai Karta hangsúlyozza a lakosság jogait:

- A./ az egészséghez való jog
- B./ a tájékoztatáshoz való jog
- C./ az elutasításhoz való jog
- D./ a részvételhez való jog

Válasz: C.

3./ A kereszties hadjáratok betegápoló lovagrendjei:

- A./ St. János lovagrend
- B./ St. István király keresztesei
- C./ Német lovagrend
- D./ Templárius lovagrend

Válasz: B.

IGAZ – HAMIS EGYSZERŰ FELELETVÁLASZTÁS

Az adott mondathoz nincs meghatározva, hogy hány válasz tartozhat.
A megadott válaszok közül kell megválaszolni, hogy melyik válasz igaz és melyik a hamis. A. / igaz válasz, B./ hamis válasz.

1./ Az emberiség őskorából már ismeretes:

- 1./ – számos csontlelet.
- 2./ – hogy a kőkorszakból ránkmaradt emberi koponyatető szabályos lékkel, melyen a csontburjánzás jelzi az életbenmaradást.

Válaszok: 1/B, 2/A.

2./ Betegellátásra utaló adatok a korai civilizációk népei körében:

- 1./ Krisztus előtt a IV. évezred végén az írás felfedezésével megkezdődött az emberiség történetének korai szakasza.
- 2./ A folyamokmenti népek gazdagsága a rabszolgák tömegeinek munkája alapján fejlődött, és ért el magas színvonalat.
- 3./ A rabszolgák hadifogoly- és adórszolgák csoportjaira oszlottak.
- 4./ Az ékírással rótt cseréptáblákon számos betegellátásra utaló emlék maradt fenn.
- 5./ Az orvosi rendet a papság kasztja képviselte.
- 6./ A betegellátás-történeti emlékek nagy része a ninivei „könyvtárból” származik.

Válaszok: 1/A, 2/A, 3/A, 4/A, 5/A, 6/A.

3./ Betegellátásra utaló adatok az ókori egyiptomi birodalomban:

- 1./ Ra isten memphisi serapeionjában látták el a papokat, a hivatalnokokat, az előkelőségeket.
- 2./ Az emberi szervezetről való ismereteik már nagyon jelentősek.
- 3./ A Metu elmélet lényege, hogy a szív egy edényhálózaton keresztül juttatja el a nedveket és váladékokat a szervezetbe.
- 4./ Az orvosi témájú papiruszok tartalma közel azonos.

Válaszok: 1/A, 2/B, 3/A, 4/B.

ASSZOCIÁCIÓ

Az asszociációs, vagy párosítós típusú tesztkérdésekben párosítandók az összetartozó fogalmak/állítások, melyek között meg kell találni a kapcsolatot.

Az állítások/fogalmak az egyik, vagy másik tételre vonatkoznak. Érvényesek lehetnek több tételre egyidejűleg, vagy egyikre sem.

1./ Állítsa párba az egyes folyammenti államokat, valamint az ott nyújtott betegellátást.

- 1./ Mezopotámia
- 2./ Egyiptom
- 3./ India
- 4./ Kína

- A./ serapionok
- B./ ápoló és kezelő rend
- C./ családi kör
- D./ kórházi ápoló személyzet

Válasz: 1/B, 2/A, 3/D, 4/C.

2./ Florence Nightingale hivatásra történő felkészülése intézményenként:

- 1./ Róma
- 2./ Kaiserswerth
- 3./ Párizs

- A./ Diakonissza intézet: diakonisszák
- B./ Hotel Dieu: irgalmasnővérek
- C./ Trinita Dei Monte kolostor: noviciák

Válasz: 1/C, 2/A, 3/B.

3./ A Nemzetközi Vöröskereszt egyes szervezetei és azok feladatai:

- 1./ Nemzeti vöröskeresztes társaságok
- 2./ Vöröskereszt Társaságok ligája
- 3./ Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága

- A./ Genfi Egyezmények betartásának ellenőrzése,
- B./ Humanitárius tevékenység koordinálása béke idején
- C./ Humanitárius tevékenység végzése béke és háború idején.

Válasz: 1/C, 2/B, 3/A

RELÁCIÓANALÍZIS

A tesztkérdésekben a helyes válaszlehetőségnek öt kombinációja van, melyet meg kell találni és a helyes betűjelet bejelölni.

- A./ Az állítás igaz és igaz az indoklás is, közöttük ok-okozati összefüggés van.
- B./ Az állítás igaz és igaz az indoklás is, de közöttük ok-okozati összefüggés nincs.
- C./ Az állítás igaz, de az indoklás hamis.
- D./ Az állítás hamis, de az indoklás önmagában igaz.
- E./ Az állítás hamis, és az indoklás is hamis.

1./ Betegellátás a kereszténység első századaiban

1./ A korai kereszténység a betegek ellátásának új dimenzióját hozta, mivel a könyörületeséget mint új dimenziót építette be a gyógyászat és ápolás gyakorlatába.

Válasz: 1/A.

2./ A pogány orvosok a járványok idején magukra hagyták a fertőző betegeket és haldoklókat, mert a keresztények félelem nélkül közeledtek a beteghez, segítve rajta, ahogy csak lehetett.

Válasz: 2/B.

3./ A diakónusok intézménye képes volt a visszaéléseket megelőzni, mert az egyes emberek szükségleteit pontosan ismerte.

Válasz: 3/A.

4./ Minden keresztény hívő maga volt köteles övéiről és háznépéről gondoskodni. Ez a kötelezettség azonban nem terjedt ki a legközelebbi rokonokra, mivel azok magukat látták el.

Válasz: 4/C.

5./ A parabolánok tevékenysége főleg nyugatra terjedt ki, mivel közöttük orvosi ismeretekkel rendelkezők is előfordultak.

Válasz: 5/E.

6./ Főbe volt az első parabolán, akiről a római irodalom is említést tett.

Válasz: 6/E.

2./ A korai civilizációk betegellátására utaló adatok

1./ A serapionokban ápolták az előkelőségeket, mivel Nagy Sándort is itt kezelték halála előtt.

Válasz: 1/B.

2./ Az asszírok és babiloniaiak csak amuletteket és varázsigéket választottak, mivel hitviláguk szerint a betegségeket az istenek bocsájtják az emberekre bűneik miatt.

Válasz: 2/D.

3./ Az indiai Védák-ból ismeretes, hogy az emberek hittek az egészség és betegség isteni meghatározottságában, mivel mélyen vallásosak voltak

Válasz: 3/A.

4./ Kínában a Yang-Yin elmélet alapján „a jó orvos azt kezeli, aki még nem beteg, csak a rossz orvos kezeli azt, aki már beteg.”

Válasz: 4/D.

5./ Az ókori görög mitológia szerint az Olymposzon élő isteneik épp oly gyarló életet éltek, mint a földi emberek, ezért ők is ki voltak téve a betegségeknek.

Válasz: 5/A.

6./ Az ókori római birodalom mindenben a tömegekre rendezkedett be, ezért a közegészségügyet intézményesen gyakorolták.

Válasz: 6/A.

7./ Galénosz utalt a bábák által szüléskor és az újszülött gondozása során felhasznált technikák némelyikére, ezért feltételezhetjük, hogy a nők ápolásában a bábák szerepelhettek.

Válasz: 7/A.

**„AZ AKI NEM KÍSÉRLI MEG ELÉRNI A LEHETETLENT,
NEM FOGJA ELÉRNI A LEHETSÉGEST SEM.”**

DR. FLERKÓ BÉLA
akadémikus, POTE rektora

A SZÉL KIHIVÁSAIRA A FA GYÖKEREIVEL VÁLASZOL!

(Közmondás)

MEGOLDANDÓ TESZTKÉRDÉSEK

1./ Az első valódi írás:
(egyszerű feleletválasztás)

- A./ a fogalomírás,
- B./ a képírás,
- C./ a hieroglifák,
- D./ az ékírás

Válasz:

Értéke: 1 pont

2./ Az első valódi írástudók:
(egyszerű feleletválasztás)

- A./ a kínaiak,
- B./ a mezopotámiaiak,
- C./ etruszkok

Válasz:

Értéke: 1 pont

3./ Az emberiség története:
(egyszerű feleletválasztás)

- A./ a mitoszok korával,
- B./ az írás felfedezésével,
- C./ az időszámítás bevezetésével,
- D./ a naptárkészítéssel kezdődik.

Válasz:

Értéke: 1 pont

4./ Az időszámítás:
(egyszerű feleletválasztás)

- A./ két elemet tartalmazó módszer,
- B./ a csillagos ég látszólagos mozgása,
- C./ a nap két egymás utáni deleléséből,
- D./ a Napnak és Holdnak „járásából” adódik.

Válasz:

Értéke: 1 pont

5./ A csillágászati év elemei:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ a tropikus év,
- B./ a szabad hold év,
- C./ a kötött hold év.
- D./ a polgári év.

Válasz:

Értéke: 1 pont

6./ Az év epochája lehet:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ az adott hónap mint éra,
- B./ természetes éra,
- C./ mesterséges éra
- D./ világ éra.

Válasz:

Értéke: 1 pont

7./ Történelmileg nevezetesebb érák:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Izrael fiai kijöttek Egyiptomból,
- B./ Nikator győzelme Gaza melletti ütközetben,
- C./ Mohamed Mekkából Medinába való távozása,
- D./ Róma megalapítása.

Válasz:

Értéke: 1 pont

8./ A keresztény időszámítás egyes szakaszai:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ „a római korszak”,
- B./ a római uralkodók hivatalba lépése,
- C./ Julianus naptár,
- D./ Jézus születése,
- E./ a szabad holdév bevezetése,
- F./ Gergely pápa naptárreformja.

Válasz:

Értéke: 1 pont

9./ Ismereteink az írásbeliség előtti időkből:
(egyszerű feleletválasztás)

- A./ mitológiai történetek,
- B./ mezopotámiai betegellátás,
- C./ folyamokmenti betegellátás,
- D./ védák korszaka.

Válasz:

Értéke: 1 pont

10./ Paleolitikum:
(egyszerű feleletválasztás)

- A./ az őskori művészet megjelenése,
- B./ az állatok házasítása,
- C./ koponya trepanációk,
- D./ az írás megjelenése.

Válasz:

Értéke: 1 pont

11./ Neolitikum:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ már több csontvázlelet ismeretes,
- B./ a csontvázakon hiánybetegségek fedezhetők fel,
- C./ egyes csontvázakon jól összeforrt csonttörés látható,
- D./ ízületi kopás ritkán fordul elő.

Válasz:

Értéke: 1 pont

12./ Mezopotámia:

(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ IV. évezred végén megkezdődött az emberiség történelmének első szakasza,
- B./ a kedvező körülmények között az ember új kincset fedezett fel, a vörösrezet és az ónt, így bronzot készíthetett,
- C./ a bronzfegyverekkel győzelmet arattak azok felett, akik még a régi kőfegyverekkel hadakoztak,
- D./ a hadifoglyok azonban még nem jelentek meg értéként.

Válasz:

Értéke: 1 pont

13./ Asszir-babilonai kultúra:

(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ az assziroknál már önálló kultúra fejlődött ki,
- B./ Babilónban az orvosi rendet a papság kasztja képviselte,
- C./ az orvosi kaszt nem volt örökletes, a kiképzés után bárki folytathatott orvosi gyakorlatot,
- D./ a papi „belgyógyász”, és a világi „sebészeken” kívül volt egy „ápoló-kezelő” rend is.

Válasz:

Értéke: 1 pont

14./ A babilóniak:

(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ azt hitték, hogy a kettős szerveknek külön élettana van,
- B./ betegségcsoportokat állítottak fel közös ok alapján,
- C./ számos orvosegyéniség nevét örökítették meg,
- D./ híres királya, Hammurapi dioritkőre vésett „törvénykönyve” a betegellátással is foglalkozik.

Válasz:

Értéke: 1 pont

15./ Az ókori egyiptomi birodalomban:

(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ a gyógyítás istene Serapis volt,
- B./ az előkerült „orvosi papiruszok” ápolásra nem utalnak,
- C./ az „orvosi papiruszok közel azonos szerkezetűek,
- D./ az orvosi rendről sok adatot ismerünk.

Válasz:

Értéke: 1 pont

16./ Az ókori egyiptomi birodalomban:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ az emberi szervezetről való ismereteik nagyon fogypatékosak,
- B./ a Metu elmélet szerint a szív egy edényhálózatán keresztül juttatja a nedveket a szervezetbe,
- C./ képzőművészeti alkotásaik csak néhány esetben ábrázolják a gyógyító tevékenységet,
- D./ az istenek sorába emelt orvosnak, Imhotepnek számos szobra ismeretes.

Válasz:

Értéke: 1 pont

17./ Az ókori zsidó orvoslás:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ betegségekről keveset olvashatunk Mózes könyveiben,
- B./ a fertőző betegségek közül a leprára történik több utalás,
- C./ a királyok idején még nem működtek hivatásos orvosok,
- D./ Flavius szerint Salamon király a jerikói kertekben gyógynövényeket termesztett és könyvet írt a gyógyszerekről.

Válasz:

Értéke: 1 pont

18./ Ókori kínai orvoslás:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ a kínai civilizáció megalapítója Fu-Xi császár a „trigramok”, kínaiul a „kua”-k megalkotója,
- B./ a folyamatos vonal a Yang jelleg, a szaggatott vonal a Yin jelleg, melyeknek nagy jelentőséget tulajdonítottak a betegségek meghatározásában, valamint a gyógyításban,
- C./ Huang Ti, a „Sárga Császár” a szerzője az egyik legősibb orvosi szakkönyvnek,
- D./ közegészségügyi javaslataik még hiányosak.

Válasz:

Értéke: 1 pont

19./ Ókori Kínában:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Pien Jüe „a pulzusok atyja” megtisztelő jelzöt kapta,
- B./ Pien Jüe diagnosztizált először az érverés tapintásával,
- C./ Pien Jüe hangoztatta: „a jó orvos azt kezeli, aki még nem beteg, csak a rossz orvos kezeli azt, aki már beteg,
- D./ Pien Jüe alkotása az „Értekezések a lázakról” című is.

Válasz:

Értéke: 1 pont

20./ Ókori indiai (hindu) orvoslás:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ a Rig – Véda vallásos szövegek orvosi szövegeket is tartalmaznak,
- B./ a brahmin vallás papi kasztja orvoslással is foglalkozott,
- C./ az orvosok a sebészekkel együtt a harmadik kasztba tartoztak,
- D./ az orvosi honorárium a beteg anyagi viszonyaitól függött.

Válasz:

Értéke: 1 pont

21./ Ókori indiai (buddhista) orvoslás:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Buddha a kasztrendszer ellenhatásaként lépett fel,
- B./ Buddha követői is elismerték a Védákat,
- C./ az öt tudomány közé tartozott az orvoslás is,
- D./ a buddhista kolostorokban hozták létre az ókori indiai felsőoktatás alapjait.

Válasz:

Értéke: 1 pont

22./ Keresse meg az egyes kultúrákhoz tartozó betegellátókat:
(asszociáció)

- 1./ Mezopotámia
- 2./ Egyiptom
- 3./ India
- 4./ Kína

- A./ serapionok
- B./ ápoló és kezelő rend
- C./ családi körben történő ellátás
- D./ kórházi ápoló személyzet

Válasz:

Értéke: 4 pont

23./ Ókori görög orvoslás:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ a legősibb forrás az Iliász, amelyben Aszklepiosz a gyógyítás isteneként szerepel,
- B./ Aszklepioszt („Phaidiasz iskolája”) egy erőteljes férfiként állva, vagy ülve ábrázolja, kezében egy bottal, amelyre kígyó csavarodik fel,
- C./ az aszklepiionokban elsősorban gyógyítás folyt, de mivel itt képezték az orvosokat is, tanintézeteknek is tekinthetők,
- D./ az epidauruszi aszklepiionban már nem Aszklepiosz papjai gyógyítottak.

Válasz:

Értéke: 1 pont

24./ Az orvoslás szimbolikája napjainkban is:
(egyszerű feleletválasztás)

- A./ Vöröskereszt,
- B./ szárnyasbot kígyóval,
- C./ kígyósbót,
- D./ égő mécses.

Válasz:

Értéke: 1 pont

25./ Az ókori görög orvoslás magas színvonaláról tanuskodnak:
(asszociáció)

- 1./ Anathémák
 - 2./ Képzőművészeti alkotások
 - 3./ Immáták
- A./ betegségről beszámoló hálás kis táblácskák
 - B./ gyulladásárt hálás beteg testrészeinek modelljei
 - C./ szobrok, festmények

Válasz:

Értéke: 3 pont

26./ Legnagyobb hatást gyakorló aszklepionok és képviselőik:
(asszociáció)

- 1./ epidauruszi
 - 2./ kószai
 - 3./ knidoszi
 - 4./ pergamoni
 - 5./ krotóni
- A./ Pitagorasz
 - B./ Arisztidész
 - C./ Chryszipposz
 - D./ Hippokratész
 - E./ Aszklepiosz papjai

Válasz:

Értéke: 5 pont

27./ Hippokratész:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ hatalmas tudásával, éleslátásával, logikájával az egész orvoslás legkiemelkedőbb képviselője lett.
- 2./ Geneológiája szerint aszklepiada.
- 3./ Nevéhez fűződő irodalom „Corpus Hippocraticum”
- 4./ A 2500 éves „Eskü” az emberi élet sértetlenségét hirdette.

Válasz:

Értéke: 4 pont

28./ Aszkleiosz gyermekeinek tevékenysége:
(asszociáció)

- 1./ Makhaon
- 2./ Podaleiriosz
- 3./ Húgieia
- 4./ Panakeia
- 5./ Aégié

- A./ az egészséges élet istennője
- B./ az akhájok legfőbb sebésze
- C./ a belgyógyászat istene
- D./ mindent gyógyító istennő
- E./ gyógyszerkészítés megszemélyesítője

Válasz:

Értéke: 5 pont

29./ Etruszk orvoslás:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az etruszkok az Ural-altáji népek közül származnak.
- 2./ Az etruszkok magas kultúráját a rómaiak készen találták és átvették.
- 3./ Az etruszkok orvoslását már az ókori görög írók is nagyra tartották.
- 4./ Az etruszkok a halottak elhamvasztását már nem gyakorolták.
- 5./ Kr.e. 900 évvel már készítettek aranyhidakat, arany műfogsorokat.
- 6./ Közegészségügyük mintául szolgált a rómaiaknak.

Válasz:

Értéke: 6 pont

30./ Római orvoslás:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Rómában a legrégebbi időben még nem volt orvosi rend.
- 2./ A rómaiak gyógyító istene ugyancsak Aszkleiosz volt, akit meglatinosítva Aesculapius-nak neveztek.
- 3./ Kr.e. a III. századtól az orvoslást már a rabszolgasorban lévő görögök végezték „servus medicus”-ként.
- 4./ Augustus lovagi rangra emelte az orvosokat, és megengedte az aranygyűrű – mint előkelőség jelének – viselését.
- 5./ Aszklepiadész szerint a szervezet apró atomokból áll. Ha az atomok mozgásában zavar áll be, létrejön a betegség.
- 6./ Galenos az ókori római orvoslás legnagyobb személyisége volt.
- 7./ A közegészségügyet a rómaiak intézményesen gyakorolták.
- 8./ Augustus császár létrehozta a katonarvosi intézményt.
- 9./ A hatósági római orvosoknak kötelessége volt a betegeket térítésmentesen kezelni.

Válasz:

Értéke: 9 pont

31./ Betegellátás a kereszténység első századaiban:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Názáreti Jézus apostolaival együtt egy új erkölcsi rend alaptörvényeit hirdette meg.**
- 2./ A korai kereszténység a betegek ellátásának új dimenzióját hozta, mivel a könyörületeséget mint új dimenziót építette be a betegellátás gyakorlatába.**
- 3./ S hogy miben nyilvánul meg a keresztény felebaráti szeretet, azt Jézus egy törvénytudó kérdése nyomán példabeszédben mondta el.**
- 4./ Az „irgalmas szamaritánus”-ról szóló bibliai példázat a szenvedő emberrel segítő viszonyba lépő betegellátó rendek örök iskolapéldája lett.**
- 5./ Az „irgalmas szamaritánus” példabeszédben a korszerű egészségügyi ellátás minden szakasza is bele van sűrítve. Az embertársaink érdekében ma sem tudunk többet tenni!**
- 6./ A betegellátás és szegénygondozás a keresztény közösségek elöljáróinak, a püspökök és papság feladata lett.**

Válasz:

Értéke: 6 pont

32./ Betegellátás a kereszténység első századaiban:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A pogány orvosok a járványok idején magukra hagyták a betegeket és haldoklókat, mert a keresztények félelem nélkül közeledtek a betegekhez, segítve rajtuk, ahogy csak lehetett.**
- 2./ A diakónusok intézménye az egyes emberek szükségleteit az összeírás alapján pontosan ismerte.**
- 3./ Minden hívő maga volt köteles övéiről és háznépéről gondoskodni. Ez a kötelezettség azonban nem terjedt ki a legközelebbi rokonokra, mivel saját magukat látták el.**
- 4./ A parabolának tevékenysége főleg nyugaton terjedt el, mivel köztük orvosi ismeretekkel rendelkezők is előfordultak.**
- 5./ Főbe volt az első parabolán, akit a római irodalom is megemlített.**

Válasz:

Értéke: 5 pont

33./ Betegellátás a kereszténység első századaiban:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A diakonusok mellett diakonisszák is közreműködtek, mint az egyházban hivatalosan kirendelt szegény és betegápolónők.
- 2./ A nyugati egyházban a VIII. századig, a keleti egyházban a XII. századig működött a diakonissza egyházi rend.
- 3./ Az előírás volt, hogy a diakonissza: özvegy, legalább 60 éves és tiszta erkölcsű legyen.
- 4./ A keresztény erkölcsi rend a pogány államot alapjaiban rengette meg, három évszázados keresztényüldözés következett.
- 5./ A kereszténység az üldözések ellenére folyamatosan terjedt.
- 6./ Diocletianus császársága idején már keresztény vértanú orvosokkal is találkozunk.
- 7./ Babits Mihály egyik versében Szt. Balázs-hoz könyörög.
- 8./ Nagy Konstantin császár 313-ban a milánói rendeletével biztosította a keresztények szabad vallásgyakorlását.
- 9./ A Milanoi Edictum után mindenhol megszűnt a keresztényüldözés.

Válasz:

Értéke: 9 pont

34./ Konstantin uralkodása után már majdnem minden városban találunk kórházat. Néhány kórházalapító neve is fennmaradt:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Ilona (a Szentföldön)
- B./ Olypiasz (Konstantinápolyban)
- C./ Fabiola (Rómában)
- D./ Pantaleon (Palesztinában)

Válasz:

Értéke: 1 pont

35./ Magánjótékonyág egy ókori legendája, Szt. Márton:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Szt. Márton Szombathelyen született,
- 2./ A császári hadsereg tribunusának fia volt,
- 3./ lovas testőrtisztként megismerkedett a kereszténységgel,
- 4./ fagyos téli napon a városkapunál megosztotta köpenyét a fagyoskodó koldussal,
- 5./ éjszaka álmában Krisztust látta vállán a köpenydarabbal,
- 6./ keresztény remete, majd püspök lett, úgy élt, mint a legszegényebbek,
- 7./ halála után hamarosan szentként kezdték tisztelni.

Válasz:

Értéke: 7 pont

36./ Remeteség szerepe az ókorból a középkorba való átmenet idején:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A keresztényüldözés elmúltával Kis-Ázsia és Egyiptom pusztaságai megteltek remetékkel.
- 2./ A remeték magányba vonulva, önmegtartóztatással, kétkezi munkával, imádsággal élték az életüket,
- 3./ Egy idő után tanítványok szegődtek egy-egy remete mellé,
- 4./ Az alkalmi közösségek megszilárdulása rögzített szabályokat igényelt, így jöttek létre a „regulák” (szerzet),
- 5./ napjainkban már nem ezek szolgálnak vezérfonalul.

Válasz:

Értéke: 5 pont

37./ Szerzetes közösségek:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A fejlődés további folyamán a betegellátás rövidesen a kolostori szerzetesekre hárult.
- 2./ A kolostori élet vált az egyházi betegellátás és szegénygondozás intézményévé.
- 3./ A fizikai és szellemi munkát mint erkölcsi kötelezettséget tekintették.
- 4./ A munka, amely régen lealacsonyítónak számított, most nemesítette az embert.
- 5./ A kolostor udvarán gyógynövénykertet létesítettek, amelynek termékeit a kórházban használták fel.
- 6./ Igyekeztek pótolni a népvándorlás viharai közben elpusztult javakat: ínségben segílyt, elnyomásban védelmet, szenvedések közt vigaszt adni.

Válasz:

Értéke: 6 pont

38./ Betegellátás a középkorban:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Merész elhatározás megvonni egy korszak határait.
- 2./ Elhatározás kérdése, hogy melyik dátumhoz kötött eseményt tekintünk egy korszak végének, illetve egy új korszak kezdetének.
- 3./ Európai középkor kezdete: a Nyugat-Római Birodalom bukása, befejezése Amerika felfedezése.
- 4./ Más kezdő és befejező időpont nem ismeretes.

Válasz:

Értéke: 4 pont

39./ Ajtósi Dürer festőművész:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Szt. János evangélista a Titkos jelenések könyvének 6. fejezete szerint leírtak alapján készítette el híres festményét.
- 2./ Az „Apokaliptikus lovasok” című festmény markánsan jellemzi a középkor viharos eseményeit.
- 3./ A lepecsételt könyv 6. fejezetének 4 – 6 pecsétje szerint a tűzvörös, a fekete, a fakó színű lovakon vágatók egy-egy veszedelmet jelentenek az emberiségre.
- 4./ A szimbolikus kép a háborúkat, az éhséget, valamint a járványokat jelképezi.

Válasz:

Értéke: 4 pont

40./ Inséges esztendők a középkorban:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A Római Birodalom kettéválása után az orvoslás központja Bizánc és Alexandria lett.
- 2./ Európában az éhség és bőség ritmikus változásaival jellemezhető a IV – XVIII. századok által határolt időszak.
- 3./ Az inség nem csupán időbeli, hanem térbeli jelenség is volt.
- 4./ Az inséges esztendőket erősen befolyásolták a természeti katasztrófák, valamint a háborúk, melyek bőségesen előfordultak.
- 5./ A feudális kor jobbágyainak sorsáról Katona József: Bánk Bán-jában „Tiborc panasza” tár elénk megdöbbentő képet.
- 6./ Egyetlen más betegség vagy járvány sem tizedelte úgy az emberiséget, mint a „fekete halál”: a pestis, a középkor folyamán.
- 7./ Az ismétlődő éhínségek a XIV. században általános legyengüléshez vezettek, és előkészítették a terepet a kontinensünkön a pestisjárvány számára.
- 8./ Ebben az időben csak a parasztság helyzete volt kedvezőbb a városi lakossághoz viszonyítva.

Válasz:

Értéke: 8 pont

41./ Karolingok kora:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A barbár civilizációt követően új államok alakultak Európában.
- 2./ A római birodalom területén különféle nemzetek telepedtek le.
- 3./ Elkezdődött a keresztény térítő munka.
- 4./ Európa államvallása a kereszténység lett.
- 5./ A diakonissza intézmény ebben az időszakban visszafejlődött.
- 6./ A remeteség alapján újabb egyházi rendek alakultak.
- 7./ Az iszlám áterjed Európába s magába foglalja Spanyolország jelentős részét.
- 8./ A karoling Nagy Károly császárrá koronáztatta magát Rómában.
- 9./ Nagy Károllyal feléledt a nyugatrómai császárság, német-római császárság címmel.
- 10./ Nagy Károly figyelmet fordított még a kórházak rendszerére is.
- 11./ A szükségleteknek megfelelő új kórházak alapítása viszont elmaradt.
- 12./ A keresztény magyar állam első törvényei sok tekintetben a karolingok nyomdokain haladtak.
- 13./ A népvándorláskori honalapító népeknél a szerzetesek gyakorolták a betegellátást.
- 14./ A szerzetesek kolostorai ez időben menhelyként és egyszerű kórházként is működtek.
- 15./ A kolostorok névtelen hagyományként őrizték a papírra vetett orvoslás szabályait, még a szerzők nevét sem tüntették fel.

Válasz:

Értéke: 15 pont

42./ Szerzetesrendek és a kolostori betegellátás:

(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

Szerzeteseknek nevezzük azokat a férfiakat és nőket, akik meghatározott fogadalom szerint rendezték be életüket:

- A./ engedelmességre,
- B./ tisztaságra,
- C./ szerénységre,
- D./ evangéliumi tanácsra.

Válasz:

Értéke: 1 pont

43./ Keleti szerzetesség:

(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ A rend megalapítása Nagy Szent Bazil nevéhez fűződik.
- B./ Előkelő, gazdag görög családból származik.
- C./ Az épületeik csak a betegek elhelyezésére szolgáltak.
- D./ Bulcsú és Gyula vezéreink náluk lettek keresztények.

Válasz:

Értéke: 1 pont

44./ Baziliták:

(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Hazánkban is letelepedtek,
- B./ kolostoraikat a tatárjárás pusztította el,
- C./ 1749 után ismét letelepedtek hazánkban,
- D./ szolgálatuk csak a betegellátásra terjedt ki.

Válasz:

Értéke: 1 pont

45./ Nyugati szerzetesség:

(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ A Bencés rend megalapítása Nursiai Szent Benedek nevéhez fűződik.
- B./ Monte Cassino magaslatán kolostort alapított,
- C./ kolostorát a II. világháború pusztításai is megkímélték,
- D./ eszménye a szemlélődő és a tevékeny élet összhangja volt.

Válasz:

Értéke: 1 pont

46./ Bencések:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Szt. Benedek regulája a betegekről való gondoskodást a szerzetesek minden más kötelessége fölé helyezte.
- 2./ Letelepedve kórházi részleget különítettek el a kolostoron belül.
- 3./ Ebben az időben a háborúk, az éhínség, a járványok állandóan jelen voltak, ezért a bencések szolgálatára igen nagy szükség volt.
- 4./ Második apátjuk előírta az antik orvosi iratok tanulmányozását.
- 5./ Egyes rendtagok az iszlám gyógyszerészettel is megismerkedtek.
- 6./ Más szerzeteseik a gyógynövények természetéről írtak könyveket.
- 7./ Mindezek ellenére a monte-cassinoi kolostor nem lett orvosi iskola.
- 8./ Kolostoruk messze földön híres lett, felkeresték egyaránt a tanulni vágyók, valamint a gyógyulást keresők is.
- 9./ Elsősorban belgyógyászati ellátást nyújtottak.
- 10./ Kolostori betegellátásuknak különböző változatai alakultak ki, annak megfelelően, hogy melyik népcsoportnál telepedtek le.

Válasz:

Értéke: 10 pont

47./ Bencések hazánkban:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ a X. században Pannonhalmán, Pécsváradon, Zalában, Bakonybélben telepedtek le,
- 2./ ettől kezdve a betegellátás ugyanazt a fejlődést mutatta, mint a vele érintkezésben lévő birodalmak.

Válasz:

Értéke: 2 pont

48./ Monte Cassino:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ az anyakolostor a XI. században különös jelentőségű lett,
- 2./ szerzetesi ruhát öltve itt tevékenykedett Afrikai Konstantin,
- 3./ itt élt Dezső apát, aki később III. Victor néven pápa lett,
- 4./ kódexeiben a betegellátással kapcsolatos ismeretek nem találhatók.

Válasz:

Értéke: 4 pont

49./ A kolostorok a népvándorlás viharai között az elpusztult javakat igyekeztek pótolni:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ az ínségben segílyt,
- 2./ a háborús időben menedéket,
- 3./ elnyomásban védelmet,
- 4./ szenvedések között vigasztalást nyújtottak.

Válasz:

Értéke: 4 pont

50./ A kolostori betegellátás:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ idején a keresztény könyörületesség alapvető jelentőségű volt,
- 2./ kezdetben a betegápolás még alacsony színvonalú volt,
- 3./ a népvándorlaskori népekre még nem terjedt ki,
- 4./ a kolostorokban folytatott szellemi élet az ókortól a középkorba való átmenet idején történelmi jelentőségű volt,
- 5./ Kelettől Nyugatig azonos módon történt.

Válasz:

Értéke: 5 pont

51./ Salernoi betegellátás idején:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ a bizánci kultúra, a német-római császárság civilizációja, az iszlám-arab hatás, valamint a korai keresztény szellemiség ötvöződött,
- 2./ a kitűnő klimatikus viszonyok, valamint a természetes gyógyforrások segítették az egészség helyreállítását,
- 3./ az ókori orvoslással kapcsolatos ismeretek Constantinus Africanus fordítói munkássága révén tovább gyarapodtak.

Válasz:

Értéke: 3 pont

52./ Salerno:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ európai hírűvé emelkedett, „Civitas Hippocratica” néven emlegették,
- 2./ az ezredforduló környékén szerzetes orvosok mellett civilek is megjelentek,
- 3./ a férfiak mellett nők, „Mulieres Salernitanae” is ismeretesek,
- 4./ XII. században, királyi rendeletre vizsgálóhoz kötik az orvoslást,
- 5./ az orvosi felkészülés ideje hat év terjedelmű volt,
- 6./ a gyógykezelésre vonatkozó tanácsokat rímes hexameterekben fogalmazták meg, hogy könnyen megtanulhatók legyenek,
- 7./ a salerno „iskola” studium particulare volt, mert csak a gyógyítást foglalta magába.

Válasz:

Értéke: 7 pont

53./ Magánjótékonyásra utaló példa a középkorban, Szt. Erzsébet:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A magánjótékonyosság a középkorban lényeges elemét képezte a szegénygondozásnak.
- 2./ Kiemelkedő személyiség Árpád-házi Szt. Erzsébet, akit a németek csak Tübingiai Erzsébetként tisztelnek.
- 3./ II. András magyar király és merániai Gertrud harmadik gyermeke.
- 4./ Erzsébet négy éves volt, amikor a thüringiai örgróf megkérte Erzsébet kezét fia Lajos részére.
- 5./ A felnőtt kor elérése után az esküvőre Eisenach-ban került sor.
- 6./ Éhínség idején Erzsébet megnyitotta az élelőtárat az éhezők előtt. Nagylelkűséggel naponta 900 éhezőt látott el.
- 7./ Három kórházat alapított és naponta meglátogatta a betegeket.
- 8./ Negyedik gyermekét hordozta a szíve alatt, amikor a férje meghalt.
- 9./ Özvegyen is folytatta jótékonykodását rokonai rosszállása ellenére.
- 10./ Sógora előtt a kötényében lévő alamizsna piros rózsákká változott.
- 11./ Az ellenséges környezetben Wartburg vára üressé és idegenné vált.
- 12./ Elkergetve Marburgban telepedett le.
- 13./ Ápolta a betegeket és jótékonykodott az általa alapított kórházban.
- 14./ Kezét megkérte a német-római császár, de nem volt hajlandó újra férjhez menni.
- 15./ Már életében csodatetteiről beszéltek.
- 16./ Róla csak Mátyás királyunk uralkodása idején befejezett kassai dóm szerepel művészeti alkotásként.

Válasz:

Értéke: 16 pont

54./ Alapítványok:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ a szegénygondozás egyik jellemző elemét képezték,
- 2./ a létesítés indoka annak túlvilági érdemszerző voltában keresendő,
- 3./ temetés alkalmából, ami az élet mulandóságára emlékeztetett,
- 4./ beismert mulasztások, vétkek, igaztalanságok esetén,
- 5./ szerencsés esemény bekövetkezte után,
- 6./ a legtöbb a kolostoroknak és a kórházaknak jutott,
- 7./ egyes esetekben meghatározott időponthoz volt kötve,
- 8./ minden esetben pénzt kellett juttatni,
- 9./ kórház alapításával is járhatott.

Válasz:

Értéke: 9 pont

55./ Betegápoló lovagrendek, hadi ápolórendek:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A kolostori tevékenység mellett a kereszties hadjáratok is hozzájárultak Európa új szellemiségének formálásához.
- 2./ A folyamatosan igénybevett szentföldi zarándokutak mentén egy kolostor és ispotálylanc létesült.
- 3./ A szentföldi út végén – Jeruzsálemben – egy a bencések által fenntartott ispotály működött.
- 4./ Az egészséges és beteg zarándokok befogadására még további két ispotályt létesítettek.
- 5./ Szentföldön a siiták helyet a szunniták kerültek hatalomra, megkezdődött a keresztényüldözés, a zarándokok helyzete tarthatatlanná vált.
- 6./ A II. Orbán pápa által meghirdetett I. kereszties hadjárattal megalakult a jeruzsálemi keresztény királyság.
- 7./ Jeruzsálemi keresztény királyságban számos keresztény vitéz lépett a bencések ispotályának szolgálatába.
- 8./ Az ispotályban szolgáló kereszties vitézek egy önálló betegellátó rendet alapítottak.

Válasz:

Értéke: 8 pont

56./ Alamizsnás Szt. Jánosról elnevezett betegellátó rend:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A rend tagjai hármassal fogadalmat tettek.
- 2./ Kórházai száma a XIII. századra már több százra emelkedett.
- 3./ A nyugati fejedelmek vetélkedve gyarapították a rend vagyonát.

Válasz:

Értéke: 3 pont

57./ Johannita betegellátó lovagok:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Hamarosan az eddigi hármas fogadalom mellé egy negyediket is csatoltak: a mozlímok elleni harc fogadalmát.
- 2./ Elnevezésük: hadakozó-betegápoló díszes lovagrend lett.
- 3./ Elkészítették a lovagrend szabályzatát is.
- 4./ Hosszú évszázadokra kihatóan egy új társadalmi jelenségnek, a lovagok rendjének kialakulása kezdődött.
- 5./ Johanniták öltözékén fehér kereszt szerepelt.
- 6./ Gyávát nem tűrtek meg maguk között, de ha fogságba esett, akkor kiszabadították.
- 7./ Statutumuk szerint a rend tagjait három csoportra osztották.
- 8./ Nemesi származás mindegyik csoport esetén kötelező volt.
- 9./ A statutum lényeges előírása a részletes betegellátási szabályzat.
- 10./ A Johanniták francia tagozata lett a kórházak igazgatója.
- 11./ Egyesek az állították, hogy rendjüket a Makkabeusok alapították.
- 12./ A hagyomány szerint még Szaladin szultán – álruhában – is meglátogatott egy johannita kórházat.
- 13./ A hosszú életű jeruzsálemi királyságot Szaladin szultán megbuktatta.
- 14./ Az iszlám seregek elől menekülve a Johanniták Máltán, majd Rómában telepedtek le, de tevékenységük „Máltai lovagrend” néven folytatódott.
- 15./ Árpád-házi királyaink átengedték hazánkon a keresztes hadakat.
- 16./ II. Géza királyunk letelepítette hazánkban a Johannitákat.
- 17./ II. Endre királyunk is a Szentföldre indult 1217 nyarán.

Válasz:

Értéke: 16 pont

58./ Német lovagrend:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Egy német házaspár kezdeményezte a beteg német zarándokok ellátására.
- 2./ A Johanniták példája alapján a német császár fia lovagrendet alapított, ettől kezdve fő működési területük Németország lett.
- 3./ Szabályzatuk előírta az irgalmasság gyakorlását és a betegek ápolását, kórházak alapítását.
- 4./ A betegápolásban a nők is közreműködhettek.
- 5./ Az ápolást végző nők a rend várain kívül laktak.
- 6./ Minden kórház élén igazgató állt.
- 7./ Szt. Erzsébet is a német lovagokra bízta azt a kórházat, melyet Marburgban alapított.
- 8./ A német lovagok hazánkban nem telepedtek le.

Válasz:

Értéke: 5 pont

59./ Templárius lovagrend (Templomosok):

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Lovagrendet kilenc francia lovag alapította Palesztinában.
- 2./ A jeruzsálemi pátriárka kezébe tették le a hármass fogadalmukat.
- 3./ Ünnepeles esküvel kötelezték magukat, hogy védik Palesztina országújtait, a zarándokokat pedig a szent helyekre kísérik.
- 4./ Két lovag által lovagolt ló volt a címerük, ami elszántságukra utal.
- 5./ Salamon király templomának romjai közelében volt a rendházuk.
- 6./ Teljes nevük így hangzott: „Krisztusnak és Salamon templomának szegény lovagjai”.
- 7./ Rövid idő után Európa számos országában is alapítottak rendházakat.
- 8./ Felső ruházatuk egy fehér vászonköpeny, rajta egy vörös színű kereszttel.
- 9./ Palesztina elvesztése után Franciaországba vonultak vissza, ahol IV. Szép Fülöp király vette őket pártfogásba.
- 10./ Hazánkban II. Géza király csak Székesfehérváron engedélyezett telephelyet számukra.

Válasz:

Értéke: 9 pont

60./ Szent Lázár rendje:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Eredetük a német lovagokhoz köthető, akik a poklosok iránti részvétől indítatva Szt. Lázárról elnevezett külön rendet alapítottak.
- 2./ Lázár, Mártha és Mária fivére, akit Jézus mint negyednapos halottat feltámasztott.
- 3./ A kereszties hadjáratok egy addig nyugaton ritka betegséget, a poklosságot nyugaton is elterjesztették.
- 4./ A poklosság (lepra) évszázadokon keresztül rémületes halálozást okozott.
- 5./ Három csoportját különítették el: az alsó, a közép, valamint a magasabb rendű poklosságot.
- 6./ A poklosok elkülönítésekor alkalmazott egyházi szertartásokról nem maradtak fenn iratok.
- 7./ IV. Kelemen pápa elrendelte, hogy minden poklos a Szt. Lázár rendi kórházba nyerjen elhelyezést, amiért az illetékes püspök volt a felelős.
- 8./ Szt. Lázár rend hazánkban is megtelepedett II. Géza uralkodása alatt.
- 9./ Budán volt a kórházuk.

Válasz:

Értéke: 9 pont

61./ Stefaniták (Szent István Király Keresztesei):

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Mint magyar ispotályos rendet (Cruciferi Sancti Stephani Regis) II. Géza királyunk alapította és birtokokkal is ellátta.
- 2./ Feltehetően királyi engedéllyel, a II. keresztes háborúba, hazánkon is átvonuló lovagrendek mintájára szervezte meg II. Géza a Stefanitákat.
- 3./ Királyunk a rend székhelyévé az ország akkori fővárosa az Esztergom melletti Abonyt jelölte ki.
- 4./ Abonyban a rend tagjai templomot emeltek és ispotályt is működtettek, ahol ápolták a rászorultakat.
- 5./ A megmaradt oklevelek szerint a Stefanitáknak számos temploma, ispotálya, birtoka és javadalma létezett.
- 6./ A XIII. század volt a Stefaniták működésének fénykora.
- 7./ Stefaniták tekintélyét bizonyítja, hogy II. Endre királyunk a beregi egyezményt pecsételve, az országnagyok jelenlétében, Esztergomban a Stefaniták ispotályában hirdette ki.
- 8./ Az egyik oklevél szerint Paulus Loanus világi pap, és a király orvosa, valamint ispotály vezetője (rectora) is volt.
- 9./ Hangsúlyozni kell, hogy a középkori ispotály kórház és szállóhely is volt egyben.
- 10./ A Stefanita rendház egyben „hiteleshelyi intézmény” is volt.
- 11./ A hiteleshelyi intézmény hazánkban közel 700 éven át a mai közjegyzőség szerepét látta el.
- 12./ Nagy Lajos király megvonta a hiteleshelyi pecsét használatának jogát, mert a Stefaniták száma jelentősen csökkent a nagy pestis járvány miatt.
- 13./ Az érvényes előírások szerint egy-egy okirat hitelesítéséhez nem egy, hanem legalább 7-10 káptalani tag volt szükséges.
- 14./ A hiteleshelyek komoly jövedelemhez jutottak, mert a törvények nem szabályozták az oklevél kiállítás díját.
- 15./ Az oklevélszerkesztést a párizsi egyetemen tanították. A jogi ismeretek mellett retorikai képzettségre is szükség volt.
- 16./ Az oklevelek több részét ritmikus prózában írták.
- 17./ Az oklevelek stílusa és pecsétje nehezítette a hamisítást.

Válasz:

Értéke: 17 pont

62./ Soror betegápoló egyesülete:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Első polgári betegápoló egyesület, mely a IX. sz. végén jött létre.
- 2./ Az egyesületi kórház működését még nem szabályozták.
- 3./ A kórház felügyeletét két városi polgár látta el.

Válasz:

Értéke: 3 pont

63./ A polgári betegápolórendek jellemzői:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A kórházak maguk, vagy az illetékes püspök által készített rendszabályokat alkalmazták a betegápolókra vonatkozóan.
- 2./ A XII. sz. végén már majdnem annyi polgári betegápolórend létezett, mint a fellelhető kórházak száma.
- 3./ Kötelezettséget vállaltak, hogy a betegeket önként ápolják.
- 4./ Szerzetesi jogokra nem tarthattak igényt.
- 5./ Egyházi jellegű öltönyt nem viselhettek.

Válasz:

Értéke: 5 pont

64./ Antoniták:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Egy Gaston nevű francia nemes alapította.
- 2./ Egy orbánhoz hasonló, de valójában anyarozs mérgezésen alapuló betegeket ápoltak.
- 3./ A rend gyorsan terjedt és jótékonyan működött, mint kórházi betegápoló rend.
- 4./ Szerződéses sebészek végezték a lábszárfelekélyek ellátását.
- 5./ Hazánkban antonita kórház nem létesült.

Válasz:

Értéke: 5 pont

65./ Elektestvérek rendje:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Polgári betegápoló rend a késő középkorban létesült.
- 2./ Fogadalom és szabályzat nélkül végezték a betegek ellátását.
- 3./ Fő tevékenységük a halottak eltemetése volt.
- 4./ Magánházakban is vállaltak betegápolást.
- 5./ Elmebetegek ellátásával azonban nem foglalkoztak.

Válasz:

Értéke: 5 pont

66./ Szentlélek rendje:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Guidó nevezetű polgár kórházat alapított a Szentlélek tiszteletére.
- 2./ Kórházaik rendszerint folyópartokon települtek.
- 3./ Hazánkban is letelepedtek. A pécsi domonkosrendi nővérek valószínűleg ebbe a jótékony társulatba is beléptek.
- 4./ Szegényellátással nem foglalkoztak.

Válasz:

Értéke: 4 pont

67./ Beghardok:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Polgári betegápoló rend.
- 2./ Bármilyen beteget ápolásban részesítettek ellenszolgáltatásért.
- 3./ Temetőbe szállították a halottakat.
- 4./ Az elítélteket előkészítették a halálra.
- 5./ Mivel összeütközésbe kerültek az egyházi hatóságokkal rohamosan hanyatlásnak indult a társulat.
- 6./ Hazánkban a női szervezetüket „szesztráknak” nevezték.
- 7./ Miskolcra Bánffy Dorottya telepítette le a Beginákat.

Válasz:

Értéke: 7 pont

68./ Betegellátás a céhrendszer keretei között:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A középkor utolsó századaiban a társadalmi élet alkotó elemeként megjelent a céhrendszer, az eddigi hűbérrendszer mellett.
- 2./ A céhrendszer a városok fejlődésének egyik meghatározója volt.
- 3./ A kereszties hadjáratok után számos város kórházat épített.
- 4./ A kórházak nagy részét a céhek, kisebb hányadát a polgárok alapították.
- 5./ A kórház élén az igazgató állt, aki az ápolószemélyzetet is felügyelte.
- 6./ A céhtagok ha megbetegedtek, vagy elszegényedtek a céh pénztárából (céhládából) kaptak támogatást.
- 7./ A koldusbotra jutott céhtagokat a céh költségén temették el.
- 8./ Az egyes céhek vallásos társulati jelleggel működtek.
- 9./ Az azonos mesterséget folytató céheknek megvolt a maga védőszentje, aki a legenda szerint hasonló mesterséget gyakorolt.
- 10./ Hazánkban több városban a kórház keletkezése szinte egy idejű városéval.
- 11./ A kórházak alapító okmányaiban legtöbbször a „szegények és betegek” lettek megjelölve, mint ellátásra jogosultak, pl.: Pécssett.

Válasz:

Értéke: 11 pont

69./ Az iszlám szent könyve a Korán egészségügyi előírásokat is tartalmaz:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ eltiltva a muszlimokat a szeszesital élvezetétől,
- 2./ előírva a naponkénti ötszöri tisztálkodást,
- 3./ étrendi és életmódi szabályokat rendel el,
- 4./ a jótékonyt törvényt emelte.
- 5./ szorgalmazta a teremtvények képi ábrázolását.

Válasz:

Értéke: 5 pont

70./ Iszlám birodalom egyes személyiségei és munkássága:
(asszociáció: kapcsolja össze az egyes neveket a munkásságukkal)

- 1./ Ibn Muza
 - 2./ Abu Temman
 - 3./ Abu Bakr
 - 4./ Isaac Judaeus
 - 5./ ar.Rázi (Rhrazes)
 - 6./ Ali-Abbas
 - 7./ ibn Sina (Avicenna)
 - 8./ Abu al-Kaszim (Abulcasis)
 - 9./ Móse Majmuni (Maimonidész)
 - 10./ ibn el-Baitar
- A./ „Levelek Szaladin szultánhoz” és az etikus gondolkodást tükröző: „Ima”
 - B./ Tankönyve, mely Corvin kódex-ként is fennmaradt.
 - C./ Kora orvosi ismereteit 5 kötetbe foglalta össze.
 - D./ „Királyi könyv” 10 kötet terjedelemben, a gyógyszerek hatását állatokon kell kipróbálni.
 - E./ Nevéhez fűződik a gyermekgyógyászat leválasztása a belgyógyászatról.
 - F./ Megalkotta a 0 fogalmát és megállapította a számok helyi értékét.
 - G./ „Hamasa” (Jelentés), amely már ötszáz költőt sorol fel.
 - H./ Összegyűjtötte Mohamed tanait, melyből a Korán alakult ki.
 - I./ 1500 drogot sorol fel, köztük számos a gennyező sebek gyógyítására is alkalmas.
 - J./ Lázzról és vizeletdiagnosztikáról írt könyvet.

Válasz:

Értéke: 10 pont

71./ Iszlám birodalomban:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ a fejlődés rugóját kitűnő iskolarendszerükben fedezhetjük fel.
- 2./ mecsetei körül iskolák működtek, melyek alapul szolgáltak a főiskolai rendszerüknek.
- 3./ az első főiskola Bagdadban volt.
- 4./ a próféta szerint csak két tudomány létezett: a teológia és a medicina.

Válasz:

Értéke: 4 pont

72./ Kórházak az iszlám birodalomban:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Amikor az iszlám világbirodalom megalakult számos keresztény kórház uralmuk alá jutott. Ezeket az intézményeket az arabok továbbra is megtartották.
- 2./ ar-Rasid bagdadi kalifa rendelte el az első iszlám kórház felépítését.
- 3./ A betegeknek könyvtár és olvasóterem is rendelkezésére állt.
- 4./ Minden betegről kórlapot vezettek.
- 5./ A betegek jó hangulatát zenével és meseolvasásával is igyekeztek biztosítani.
- 6./ Rendelkezésre állt gyógyszertár és tanterem.
- 7./ A nagyobb kórházakban orvospérezés is folyt.
- 8./ A kötelező imák elvégzésére külön imaterem állt rendelkezésre.
- 9./ Ambuláns ellátás ebben az időben még nem létezett.

Válasz:

Értéke: 9 pont

73./ Gyógyszerészet az iszlám birodalomban:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az iszlám orvoslás legmaradandóbb részét a gyógyszerészet kimunkálása képezte.
- 2./ Indiától kezdve Egyiptomon át Spanyolországig a fél világ gyógynövényállományával ismerkedtek meg.
- 3./ Az ő idejük alatt fejlődött ki a kémia, ami megadta a lehetőséget új gyógyszerek előállítására.
- 4./ Új technológiát bevezetve: extractumokat, tinkturákat, szörpöket, pirulákat, tablettákat állítottak elő.
- 5./ Az új gyógyszerek hatását állatokon próbálták ki.
- 6./ A hatalmas gyógyszerkészlet és annak ismerete, elkészítési módja tanult gyógyszerészeket igényelt.
- 7./ A gyógyszerészet levált az orvoslásról.
- 8./ A gyógyszerek előállítására és árusítására külön intézményrendszer jött létre.
- 9./ A legelső gyógyszertár Bagdadban létesült.
- 10./ A gyógyszerek nemcsak tetszetős formát, de jó ízt és illatot is tartalmaztak.
- 11./ Külön gyógyszerkönyvek segítették a gyógyszerkészítést.
- 12./ Egyes gyógyszereket tetszetős majolika edényekben forgalmazták.
- 13./ Az orvos és gyógyszerész közötti információt a receptírás közvetítette.
- 14./ A recept jelenlegi formáját csak az újkor folyamán nyerte el.

Válasz:

Értéke: 14 pont

74./ A középkor:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ az ókor ismereteit adta át az újkornak.
- 2./ a szerzetesi, valamint a lovagrendi betegápolással tűnt ki.
- 3./ a fertőzőbetegségek jelentőségét ismerte fel.
- 4./ az egyetemek létesítésével megalapozta a modern orvoslást.
- 5./ városi kórházak kialakulása megszüntette az idegenek és utasok kórházi elhelyezésének gyakorlatát.
- 6./ utolsó századaiban az alapítványok a szegénygondozás egyik jellemző elemét képezték.
- 7./ hazánkban a mohácsi csatavesztés miatt kétségbeejtő állapotok uralkodtak.

Válasz:

Értéke: 7 pont

75./ Középkori pécsi egyetem:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ 1362-ben a marseille-i bencés apát, egyetemi tanár, V. Orbán néven került a pápai székbe.
- 2./ Kora egyik nagy műveltségű jogtudósa nagy barátja volt a tudományoknak, az egyetemeknek.
- 3./ Nagy Lajos királyunk kérésére Orbán pápa 1367. szept. 1-én kelt bullájával hagyta jóvá az egyetemalapítást.
- 4./ Az alapító levél szerint a pécsi egyetemen helyet kapott a teológia kivételével „más megengedett fakultás”.
- 5./ Bolonyai mintára szervezték meg az orvosi oktatást.
- 6./ Nagy Lajos egyik háziorvosa is bolonyai származású volt.
- 7./ Analógiául szolgálhat még a két évvel korábban alapított bécsi egyetem, ahol orvoslást is oktattak.
- 8./ Az egyetemi működésről 1373-tól nincs adat.
- 9./ A 150 éves török uralom alatt a nyomai is eltűntek.
- 10./ A pécsi egyetemet Evila Cselebi török utazó leírása a belső várba helyezte.
- 11./ Az 1980-as években Pécsen a középkori várfal restaurálása során a déli oldalon került elő az egyetem mintegy 35 méter hosszú épületének maradványa.
- 12./ A beazonosítás eredményeként egy jelentős kultúrtörténeti kérdés nyert megoldást.

Válasz:

Értéke: 12 pont

Áttekintve a középkori társadalmi fejlődést és szellemi életet, Sarton neves tudománytörténésszel egyetértve megállapíthatjuk: „A középkort tudomány szempontjából terméktelennek tekinteni épp oly ostobaság, mintha egy várandós asszonyt terméktelennek tekintenénk mindaddig, míg meg nem szüli gyermekét”.

76./ Reneszánsz:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ magyarul újjászületést jelent.
- 2./ az emberi műveltségnek az a korszaka, amely a középkorból átmenet az újkorba.
- 3./ egyesek Dante: Divina Comedia-ja, vagyis az első saját nyelven megjelent irodalmi remek megjelenése évétől számítják kezdetét.
- 4./ mások Petrarca-hoz, az első humanistához kötik kezdetét.
- 5./ a művelődéstörténelem három évszázadra (korai – virágzó – késői) teszi terjedelmét.
- 6./ Firenze volt az újjászületés központja. Az olaszokat kötötte legkevésbé a középkori szellemiség.
- 7./ az egyetemeken megindult a tudományos élet.
- 8./ a könyvnyomtatás felfedezése a tudományok közkinccsé válásához járult hozzá.
- 9./ az ápolás folyamata már meghaladta a középkorit.

Válasz:

Értéke: 9 pont

77./ Betegellátó szerzetesrendek az újkorban.

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Nagyon gazdag olyan szerzetesrendekben, melyeknek minden tagja a betegek ellátását választotta élethivatásul.
- 2./ Alkalmazkodtak az adott ország, tartomány, város, település helyi szükségleteihez.
- 3./ Vallották, Szt. Benedek után, hogy a betegellátás valódi művészet, melyet tanulni kell, s e művészethez azok értenek legjobban, akik önként lettek szegények.
- 4./ Páli Szt. Vince a Lazaristák és az Irgalmas Nővérek rendjének megalapítója.

Válasz:

Értéke: 4 pont

78./ Lazaristák rendje:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az újonnan alapított rend a Szt. Lázár kolostort kapta anyaházul, erről nevezték el őket Lazaristáknak.
- 2./ Lazaristák jelszava: „Az irgalmas szeretet emeli fel a világot”.
- 3./ Folyamatosan hangoztatták: „Holnapra mind meghalnak, ha magukra hagyjuk őket.”
- 4./ Szt. Vince karitatív tevékenységének hatására sorra alakultak meg a rendházaik.
- 5./ Marseille-ben egy külön kórházat is alapítottak a gályarabok számára.

Válasz:

Értéke: 5 pont

79./ Irgalmas Nővérek Társulata, Páli Szt. Vince Szeretlányai:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Szt. Vince előkelő hölgyeket nyert meg a párizsi kórház szenvedő betegeinek ápolására, akik egyszerű ruhába öltözve látták el a szegény és elhagyott betegeket.
- 2./ Egy idő után lanyhult, majd elfogyott az úri hölgyek lelkesedése.
- 3./ Ekkor falusi lányokat nyert meg erre a célra, akik nem irtóztak a szegény betegek ellátásától.
- 4./ A falusi lányokból szervezte meg Mlle. Louise de Grass az Irgalmas Nővérek Társulatát.
- 5./ L. de Marillac kidolgozta az első nővérképző programot.
- 6./ A nővéreknek csak a kórházi ápolásban kellett gyakorlattal rendelkeznie.
- 7./ Az alapító vezetésével átvették a betegek ápolását a Hotel Dieu-ban.

Válasz:

Értéke: 7 pont

80./ Irgalmas nővérek hazánkban:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Magyarországra a bécsi, valamint a gráci házaikból érkeztek.
- 2./ Betelepülésük indoka a hazai kórházak égető betegápolónő hiánya volt.
- 3./ A bécsi nővéreket és az ott tanulmányokat folytató noviciákat Hám János püspök telepítette le Szatmárnémetiben.
- 4./ A szatmárnémeti rendház a későbbiekben anyaházzá vált önálló társulatot alapítva: Páli Szt. Vincéről nevezett szatmári irgalmas nővérek elnevezéssel.
- 5./ A köznyelv szürke nénéknek nevezte őket a szürkés-kék ruhájuk alapján. Ezen ruhához jellegzetes keményített fehér vászonból készült pillangószárny alakú főkötő járt.
- 6./ A rend tagjai főként polgári kórházakban működtek (Pécsett 28-an).
- 7./ A kórházi munkavállalás megélhetésüket is biztosította, mivel a nővérek fizetést kaptak.
- 8./ A rend tagjainak száma meghaladta az 1000 főt.
- 9./ A szerzetesrendek megszüntetésével (1950) a betegápolás a szakképzetlen polgári „ápolónők” feladata lett.

Válasz:

Értéke: 9 pont

81./ Betegápoló Irgalmas Rend (1):
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A rendalapító Istenes Szt. János.
- 2./ Felnőtt katonaként állítólag magyar földön is harcolt a törökök ellen.
- 3./ Öröksége szellemében a rend 1571-ben alakult meg.

Válasz:

Értéke: 3 pont

82./ Betegápoló Irgalmas Rend (2):

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A szeretet megnyilvánulásának sokféleségét jellemzi a rendi szimbólum: a felhasított gránátalmából kiömlő magok sokasága.
- 2./ Kolostorban élnek az „ora et labora” elv alapján.
- 3./ Apostoli célkitűzésük a betegek ellátása, gyógykezelése. A hármasszerzetesi fogadalmuk mellett erre teszik le a negyediket.
- 4./ Példaképük az irgalmas szamaritánus.
- 5./ A rendtagok: orvosok, betegápolók, gyógyszerészek, csak néhány lehet közülük pap, aki ellátja a betegek lelkipásztori szolgálatát.
- 6./ A rend élén generális (rendfőnök) áll, az egyes tartományok élén tartományfőnök. A rendházak elöljárója pedig a perjel.

Válasz:

Értéke: 6 pont

83./ Irgalmasrendiek hazánkban:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Elsőként Szepesváralján telepedtek le.
- 2./ Az osztrákokról leválva önálló rendtartomány jött létre.
- 3./ A tartományfőnökség először Pozsonyban működött, majd Budapestre települt át.
- 4./ Pécsett már 1796-ban 40 ágyas kórházuk működött 7 szerzetessel.
- 5./ 1914 októberétől a rend 914 ágyat biztosított a háborús sérültek ellátására.
- 6./ Kórházaikban számos kiemelkedő polgári orvos is dolgozott.
- 7./ Átvették a Rókus kórházat is.
- 8./ 1950-ben az Irgalmasrendet is megszüntették, kórházukat államosították.
- 9./ Rendszerváltás után megszűnt a „katakomba élet” és újra működik az Irgalmasrend Pécsett is.

Válasz:

Értéke: 9 pont

84./ Kamillánus Szerzetesrend:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az alapító az itáliai Lellis-i Szt. Kamil.
- 2./ Lelkipásztorként, orvosként, betegápolóként, szociális munkásként tevékenykednek.
- 3./ A haldoklóknak nyújtott segítségért a néptől a „Jó halál atyáinak társulata” elnevezést kapták.
- 4./ Hazánkba a pápa kívánságára maga a rendalapító küldött nyolc szerzetest a török elleni harcba induló sereggel.
- 5./ Második alkalommal Győrött telepedtek le kórházat működtetve.
- 6./ II. József feloszlatta a rendet hazánkban is.
- 7./ Harmadik letelepedésük dátuma 1995-ben. Anton Gosts vezetésével Nyíregyházán alapítottak kolostort.

Válasz:

Értéke: 7 pont

85./ Szt. Erzsébet Nővérek (Erzsébet apácák):

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A/ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az alapító Rademacher Apollónia.
- 2./ A szemlélődő, valamint a tevékeny élet szintézise révén a betegápolás és a szegénygondozás képezi részét a hivatásuknak.
- 3./ Hazánkba II. József Bécsből telepítette le őket 1785-ben.
- 4./ A XVIII. század közepétől egy évszázadon át az egyetlen szerzetes női rend, amelyik betegápolással intézményesen is foglalkozott.
- 5./ Saját tulajdonú és kezelésű kórházukban csak női betegeket láttak el.
- 6./ A zárda (kolostor) és a kórház egymástól független volt, mindegyik élén hat évre választott főnöknő állt.
- 7./ Kórház fenntartását az alapítványok mellett különféle adományok biztosították.
- 8./ A Szt. Erzsébet szellemiségében gondot fordítottak az ínséget szenvedők ellátására is.
- 9./ Budán mindennapos látvány volt, hogy déli harangszókor a kórház dunaparti kapuján át számos rászorultat láttak el ebéddel.
- 10./ Kórházukban a szenvedő test és a meggyötört lélek egyidejű ápolása történt a szeretet jegyében.
- 11./ Áldozatos munkájukat számos körülmény zavarta meg.
- 12./ Nagy rombolást jelentett az 1838-as, valamint az 1876-os árvíz.
- 13./ Hatalmas erőfeszítést követelt az 1831-es kolerajárvány, számosan a járvány áldozatai lettek.
- 14./ Az 1848-as szabadságharc ideje alatt Hentzi osztrák generális lövette a kolostort is, melynek folyosóin és pincéjében ápolták a nővérek a sebesült honvédeket is, kivételt képezve.
- 15./ Az első világháború során 2242 sebesültet részesítettek ellátásban, ugyancsak kivételt képezve.
- 16./ Az 1919-es diktatúra után mindentől kifosztottan kellett újjászervezni a szerzetesi életet.
- 17./ Kísérletet tettek arra, hogy a kórházukat a polgári középosztály gyógyintézetévé is fejlesszék.
- 18./ Az élelmezés magas szintjét szakképzett „diétás néne” nyújtotta, aki szintén szerzetesnő volt.
- 19./ Napjainkban a kórház, kolostor és templomuk helyére emléktábla hívja fel a figyelmet.
- 20./ A hivatások csökkenése ellenére a rendszerváltás után még napjainkban is találkozhatunk olyan szerzetesekkel, akik betegápolást is végeznek pl.: Kalkuttai Teréz Anya Szeretet Misszionáriusai.

Válasz:

Értéke: 20 pont

86./ A XIX. sz. során számos betegápoló rend keletkezett:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ ami jelentős hatást gyakorolt a betegellátás színvonalára.
- 2./ az új rendek a már működő kórházakban vállaltak feladatokat.
- 3./ az újkori diakonisszáknál az ókorban megalkotott, de módosított szabályzat érvényesült.

Válasz:

Értéke: 3 pont

87./ Diakonisszák az újkorban:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Theodor Fliedner evangélikus lelkész megalapította a „Rajna és Vesztfália tartományok evangélikus egyesületét a keresztény betegápolásra”.
- 2./ Fliedner egy kórházat és egy diakonissza anyaházat létesített Kaisersburgban.
- 3./ Az egyesület Németországban és külföldön egyaránt a diakonissza intézmények modelljeként szolgált.
- 4./ Az alapító célja: „Elsősorban a szegénysorsú betegeknek segíteni az evangélikus gondozónők révén, akik diakonissza küldetést teljesítenek mind a kórházakban, mind a betegek lakásán.”
- 5./ A diakonisszák rendi öltözet helyett a férjezett asszonyokhoz hasonló polgári ruhát viseltek.
- 6./ Az alapító második felesége a diakonisszák képzésében magas színvonalat honosított meg, mivel a házasságkötésük előtt már három évig dolgozott a hamburgi kórházban, gyümölcsöztetve az ott szerzett tapasztalatait.

Válasz:

Értéke: 6 pont

88./ Diakonissza képzés hazánkban:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A hazai diakonissza képzés megalapítója és szervezője a Biberauer (Bokody) család volt.
- 2./ A megújított diakonisszák első képviselője: Gertrud Reichard volt.
- 3./ Biberauer Hermina Kaiserswerth-ben szerzett oklevelet.
- 4./ Budapesten bérelt lakásban szervezték meg azt a 6 ágyas kórházat, melyből a későbbi Bethesda kórház fejlődött ki, ahonnan a mai Hermina u. 51 alá települt.
- 5./ A Bethesda elnevezés az evangéliumi történetre, a Bethesda tónál történt, 38 esztendeje szenvedő beteg meggyógyítására utal.
- 6./ A modern felszereltségű kórház kiváló szaktudású orvosokkal és ápolókkal az államosításig (1952) működött.
- 7./ Az első hazánkban képzett diakonissza Biberauer Tivadarné volt.
- 8./ A pártállam a diakonissza képzést és szolgálatot is betiltotta.
- 9./ A rendszerváltás után ismét működik a Bethesda kórház.

Válasz:

Értéke: 9 pont

89./ Magánjótékonyásra utaló példa az újkorban: Albert Schweitzer:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az úgynevezett magánjótékonyág – bár a társadalmi jótékonyág egész területe is egyéni jótékonyágból tevődik össze – mint különálló, elszigetelt egyéni jótékonykodás az újkorban is jelen van.
- 2./ Albert Schweitzer evangélikus teológus a strassbourgi egyetem jeles tanára, a teológiai szeminárium igazgatója, prédikátor és híres orgonaművész, (1952-ben) Nobel-békedíjas.
- 3./ Harminc éves korában elhatározta, hogy felhagy eddigi sikeres élet-pályájával és olyan feladatot vállal, mellyel a rászoruló embereket még jobban, hatékonyabban tudja szolgálni.
- 4./ Megkezdte orvosi tanulmányait, majd orvosi diplomával a zsebében saját pénzből orvosi felszereléseket és gyógyszereket vásárolt.
- 5./ Elindult Gabonba, a francia gyarmatra, ápolónővé átképzett felesége társaságában, hogy a párizsi evangélikus misszió állomásán Lambarénében megkezdje orvosi tevékenységét.
- 6./ Eleinte a szabad ég volt a rendelője. A betegek elhelyezését pedig egy-két barak szolgáltatta.
- 7./ Az Ogove folyó parti őserdei kórház folyamatosan fejlődött, hírneves lett, végül is 80 épülettel 600 beteget és ugyanannyi családtagot tudott elhelyezni.
- 9./ A világ minden részéről – hazánkból is – érkezett önkéntes orvos, ápoló, hogy segítsék a kórház működését.
- 10./ Lambarénéi tartózkodását meg-megszakítva előadói körutakat tett és orgonakoncerteket adott.
- 11./ A koncertek bevételei a kórház fenntartásához járultak hozzá.
- 12./ Az őserdő orvosa, „a nagy fehér varázsló” – ahogy a bennszülöttek nevezték – emberbaráti, áldozatos tevékenységével kivívta a világ népeinek tiszteletét.
- 13./ „Életem és gondolataim” című visszaemlékezésében írta: „Akkor találtam meg létem célját, amikor felismertem az élet tiszteletének elvét.”
- 14./ Halála után Gabon aranylemezre nyomott posta-bélyeget hozott forgalomba róla.

Válasz:

Értéke: 14 pont

90./ Betegellátás feltételeinek megjavítására tett kezdeményezések az újkorban:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Az elvilágiasodás következtében megfogyatkozott a jótékonyág.
- B./ A XIX. század végén számos írás keletkezett a betegellátás terén uralkodó viszontagságos körülményekről.
- C./ Az ápolás terén részeges, tolvaj nők „gondozták” a betegeket.
- D./ Európa számos részén az ápolás mint jelentős szolgálat vetődött fel.

Válasz:

Értéke: 1 pont

91./ Polgári betegellátás a munkaházak rendszerében:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Az angolok azt hitték, hogy a munkaházak (workhouse) rendszere megoldja a felvetődött kérdéseket.
- B./ Ehrle, P. szerint a munkaház-rendszer nem érte el céljait.
- C./ Franciaországban különválasztották a szegényházakat (l'hospice) a kórházaktól (l'hospital), a munkaképes szegény koldusok részére munkaházakat emeltek.
- D./ A munkaházak rendszerében a rendszabályok voltak a fő tényezők.

Válasz:

Értéke: 1 pont

92./ A polgári betegápolás az újkorban kezd felértékelődni:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Diderot szerint: „ Az ápolás ugyanannyira fontos az ember számára, mint amennyire az általa ellátott funkciók alantóságok és ellenszenvesek. Nem minden személy képes alkalmazkodni ehhez.”
- B./ Billroth szerint: egy elkeseredett beteg ápolása a legnehezebb teher, amit csak egy türelmes nő képes bármeddig nyújtani.
- C./ Osler hangsúlyozta, hogy egy képzett ápolónő az orvos és pap mellett hivatásában egyiküknél sem alábbvaló.
- D./ Dickens egyik könyvében Mrs. S. Gamb-ot már mint fizetett híres ápolónőt mutatta be.

Válasz:

Értéke: 1 pont

93./ Polgári ápolóképzés megreformálása:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Megszokott, hogy valamely jelentős változást, vagy új jelenséget dátumhoz, vagy személyhez kapcsolunk: pl.: az újkor kezdetét az angol polgári forradalommal is szokás összekapcsolni.
- B./ A korszerű polgári betegápolás és oktatás megszervezését az ápoláskutatás első megnyilvánulásait Florence Nightingale nevéhez köti az emlékezet.
- C./ Fl. Nightingale munkássága megfelelt annak a várakozásnak, melyet a viktoriánus kor vele szemben támasztott.
- D./ Fl. Nightingale nagyformátumú egyéniség volt, előrelátóan és összefüggésekben gondolkodott.

Válasz:

Értéke: 1 pont

94./ Florence Nightingale:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Nightingale család külföldről hazatérve mindent megadva igyekezett megformálni gyermekeikben a maguk ideálját.
- B./ Amikor a lányok kinőttek a nevelőnők keze alól az anya vette át és irányította művelődésüket.
- C./ Még a természettudományok legújabb ismereteit is megismerhették.
- D./ A gazdag, művelt és jól nevelt lányok Viktória királynő udvarhölgyei lettek.

Válasz:

Értéke: 1 pont

95./ Florence Nightingale (hivatás ébredése):
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Florence gondolatai ellentétesek voltak környezete ideáljaival.
- B./ Lankadatlan vonzalmat érzett a betegek, a szenvedők iránt.
- C./ Társadalmi helyzete nem tette lehetővé a jótékonykodást.
- D./ Florence bevallotta szüleinek, hogy kórházi ápoló akar lenni.

Válasz:

Értéke: 1 pont

96./ Fl. Nightingale hivatására történő felkészülése intézményenként:
(asszociáció)

- 1./ Párizs
A./ Trinita Dei Monti kolostor: noviciák.
- 2./ Róma
B./ Diakonissza intézet: diakonisszák.
- 3./ Kaiserswerth
C./ Hotel Dieu: irgalmasnővérek.

Válasz:

Értéke: 3 pont

97./ Fl. Nightingale hivatására történő felkészülése tematika szerint:
(asszociáció)

- 1./ Trinita Dei Monti kolostor
A./ képzés és gyakorlat
- 2./ Hotel Dieu
B./ hivatás kialakulásának motivációi
- 3./ Diakonissza intézet
C./ kórházi világ, beteg ember, ápolónő

Válasz:

Értéke: 3 pont

98./ Fl. Nightingale hivatására történő felkészülése tartalom szerint:
(asszociáció)

- 1./ Az ápolónő személye
A./ épület, berendezés, eszközök, adminisztráció
- 2./ A beteg ember
B./ megfigyelés és megismerés, mert erre épül fel a betegápolás
- 3./ A kórházi világ
C./ annak a szellemnek és erkölcsi tartásnak a meghatározása, amely alkalmassá teszi a hivatásra

Válasz:

Értéke: 3 pont

99./ Fl. Nightingale újra Londonban:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Életének egy nagy eseménye várta, egy jótékonyági intézmény szakértő főnöknőt keresett.
- B./ 1893-ban főnöknője lett az „Úrinők Otthona Betegség Idején” kis szanatóriumnak.
- C./ Florence, amikor az állást elfoglalta elfogadható állapotokat talált.
- D./ Florence-t azonban ez a munka csak ideig-óráig elégítette ki.

Válasz:

Értéke: 1 pont

100./ Krími háború:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Az angolok nagy szárazföldi egységekkel szálltak partra 1854-ben.
- B./ A Skutari kórházukban hajmeresztő körülmények uralkodtak.
- C./ Nem volt elegendő orvos, kötszer, legjobban hiányoztak az ápolók.
- D./ A súlyos betegeket az orvosok ápolták.

Válasz:

Értéke: 1 pont

101./ Az angol csapatoknál:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ A halálozási arányszám: 42,7 százalék, tehát minden 1000 katona közül 427 meghalt.
- B./ Sem az angol hadügyminisztérium, sem a lakosság nem érzékelte ezt katasztrófa helyzetet.
- C./ A szövetséges francia csapatoknál az ápolási teendőket az irgalmas nővérek látták el.
- D./ Sidney Herbert egyedül Florence-t tartotta alkalmasnak, aki képes rendcsinálásra a Skutari kórházban.

Válasz:

Értéke: 1 pont

102./ Fl. Nightingale Üszküdárban:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Viktória királynő Florence-t az Angol Katonai Kórházak Törökországi Ápolónői Intézményének főfelügyelőivé nevezte ki.
- B./ Florence 38 fős ápolónői csoportot szervezett, és velük indult el Törökországba.
- C./ Legenda született egy emberfeletti fiatal nőről.
- D./ Dr. Hall az angol hadsereg legfőbb orvosa Florence-t és ápolónőit örömmel fogadta.

Válasz:

Értéke: 1 pont

103./ A „Lámpás hölgy”:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Megérkezés után, hetek múlva a falak fehérre meszelve, a padló tisztára súrolva, az ellátásra szorulóknak fekhelye van, rajtuk meleg takaró és nem gyötrik őket férgesek.
- B./ A beosztott orvosok fenntartással fogadták a műtéteknél asszisztáló, sebesülteket kötöző ápolónőket.
- C./ Florence minden éjszaka vizitre indult kezében méccsessel, de kora reggel együtt kelt a többiekkel.
- D./ Éjszakai vizitjeiről szobájába térve beszámolókat írt haza.

Válasz:

Értéke: 1 pont

104./ Krimi háború befejezése:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ az angol hadsereg halálozása 2%-ra csökkent.
- B./ 1856. márc. 30-án Párizsban megkötötték a békét.
- C./ Florence-t a „krimi-láz” ágyba döntötte.
- D./ Florence mint magánember, rangrejtve tért haza.

Válasz:

Értéke: 1 pont

105./ Fl. Nightingale újra Londonban:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Hazaérkezése után Viktória királynő a palotájában fogadta, akit sikerült megnyernie további terveihez.
- B./ Néhány nap multával példátlan megtiszteltetésben részesítette a királynő, Florence-t a lakásán látogatta meg, értékelve terveit.
- C./ A „Bölcény” nevű hadügyminisztert is sikerült meggyőznie a hadsereg egészségügyi szolgálatának megreformálásáról.
- D./ Florence egy napot sem pihent. Nyolcszáz oldalas tervezetet állított össze „Jegyzetek a hadseregről” címmel. Szerinte ezután kell majd jönnie a reformoknak...

Válasz:

Értéke: 1 pont

106./ Fl. Nightingale legaktívabb évei:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ 1859-ben páratlan értékű remekművet írt: „Jegyzetek az ápolásról” címmel.
- B./ 1860-ban megnyitotta a Szt. Tamás Kórházban a Nightingale iskola első évfolyamát.
- C./ Újabb könyvet jelentetett meg: „Jegyzetek a kórházakról” címmel.
- D./ 1870-ben kitört a porosz-francia háború. Anglia semleges, ezért tanítványai nem dolgozhatnak egyik fél hadseregében sem.

Válasz:

Értéke: 1 pont

107./ Fl. Nightingale utolsó évtizedei:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Tanítványa: A. Jones a dologházi betegek számára alkalmazta a betegellátás életet jelentő eszméit.
- B./ „Egy lány és az oroszán” c. írásával állított emléket tanítványának.
- C./ 1907-ben a Vöröskereszt nemzetközi kongresszusán állítottak örök emléket Florence tevékenységének.
- D./ 1910. aug. 13-án örök álmra szenderedett. Érdemei elismeréseként nagy katonai pompával temették el.

Válasz:

Értéke: 1 pont

108./ Ápolónők háborúk idején:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Pirogov a Krimi háború idején az orosz hadsereg orvosfőnöke szervezte meg a beteg és sebesült katonák ellátását.
- B./ Nagyjelentőségű kezdeményezés volt, mert Oroszországban a nők részére eddig tilos volt betegellátó intézményben dolgozni.
- C./ A Szent György Betegápolónők Rendje kedvező fogadtatásban részesült.
- D./ Az ápolónőknek nemzetiségre való tekintet nélkül minden beteg, sérült katonát ellátásban kellett részesíteni.

Válasz:

Értéke: 1 pont

109./ Clara Barton:

(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ 1891-ben a polgárháború kitörésekor a washingtoni kórházban teljesített ápolónői szolgálatot.
- B./ A déli államokból a sebesültszállítás egyre jobban akadozott, ezért frontra utazott, ahol személyesen, félelem nélkül látta el a háború áldozatait.
- C./ A katonák „viharmadárnak” nevezték, mert mindig a harci tevékenység sűrűjében tevékenykedett.
- D./ Egészségi állapotának romlása miatt a polgárháború után már nem tudott más hadszíntereken tevékenykedni.

Válasz:

Értéke: 1 pont

110./ Porosz-francia háborúban:

(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Anglia semleges, de politikai és dinasztikus szálak fűzték mindkét félhez.
- B./ Most már Nightingale tanítványok dolgoznak mindkét fél hadseregében.
- C./ A francia hadszíntér metzi ispotályának élén önkéntesként a Nightingale iskola legképzettebb növendéke áll.
- D./ A porosz részen Victória hercegnő – szintén Florence tanítvány – áll a betegellátás élén.

Válasz:

Értéke: 1 pont

111./ Vöröskeresztes ápolónőképzés:

(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Európában a polgári ápolónőképzés eszméjének felkarolásában Dunant a Nemzetközi Vöröskereszt megalapítója szerepel.
- B./ Nightingale, valamint az amerikai ápolónői mozgalom vezetői elsőként csatlakoztak az új, nemzetközi méreteket öltő emberbaráti szervezethez.
- C./ Billroth, a bécsi sebészeti iskola képviselője kiváló tankönyvet írt a vöröskeresztes ápolónőképzés számára.
- D./ A Nemzetközi Vöröskereszt ápolónőképző kurzusokat szervezett az egyetemeken, valamint a nagyobb kórházakban.

Válasz:

Értéke: 1 pont

112./ Betegellátás helyzete a magyar reformmozgalom idején:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Hazánkban a XIX. század közepéig valójában változatlan volt a XVIII. században kialakult kórházi és ápolói gyakorlat.
- B./ Az ápolói szolgálat csak a szerzetesi intézményekben volt kiegyensúlyozott.
- C./ A „betegápoló” csak fogalomként szerepelt a „Pest és Buda orvosi helyleírása” című felsorolásban.
- D./ Az ápolóképzés hazai rendezése, annak megoldatlansága miatt, sürgős feladatként jelentkezett hazánkban.

Válasz:

Értéke: 1 pont

113./ A betegellátás helyzetének javítására készített javaslatok a reformkor végén:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Világi személyek bevonásával is kellene biztosítani a kórházi munka zavartalanságát.
- B./ A javaslatok nem kívánták kizárni a szerzetesrendeket, valamint a diakonisszákat az ápolási feladatokból, csupán reálisan mérték fel a rendek lehetőségeit.
- C./ A javaslatokban a polgári személyek, elsősorban a férfiak alkalmazásával látták az egyre aggasztóbb helyzet megoldását.
- D./ Bugát P. érkezettnek látta az időt, hogy gyökeres megoldásokkal éljen a magyar betegellátás sajátos helyzetét illetően.

Válasz:

Értéke: 1 pont

114./ Bugát Pál:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ A reformkori „nagy” orvosnemzedék egyik legaktívabb tagja volt.
- B./ A sebészek számára felállított elméleti orvostani tanszék professzora.
- C./ Magyarul tanított.
- D./ Világosi fegyverletétel után is taníthatott.

Válasz:

Értéke: 1 pont

115./ Bugát Pál javaslatai:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Az Orvosi Hetilap hasábjain sorozatosan foglalkozott az orvosi rend problémáival.
- B./ Javasolta, szűnjenek meg a különböző orvosi osztályok, csak két osztálya legyen az egyetemes orvosi rendnek a tanult kórápolók és a tulajdonképpeni orvosok.
- C./ Csak hozzáértő ember foglalkozzon a beteggel az orvos távollétében.
- D./ Ebben az időben a kórházban bentlakó orvos egyáltalán nem volt.

Válasz:

Értéke: 1 pont

116./ A kórápolók mikéntjére tett javaslatok:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ „Tanult kórápolók”. „Az ápolószemélyzet, mint az egyetemes orvosrend osztálya” ismeretlen fogalmak még az 1840-es magyar egészségügyben.
- B./ Lehetnek-e nők a „kórápolók?”, lehet-e a nőket kisebb sebészeti műveletekre beosztani? Vetődtek fel a kérdések megvitatásakor.
- C./ A „kórápolók” képzésének tematikáját is megtervezte Bugát.
- D./ A képzés három éves időkeretben lett meghatározva.

Válasz:

Értéke: 1 pont

117./ A betegápolás megszervezése hazánkban 1848-49-es szabadságharc kezdetén.
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ 1848 őszén a kórápolók szakszerű képzése, illetve alkalmazása még csak „másodrendű” feladatként jelentkezett.
- B./ A tábori kórházakban még a hagyományos gyakorlatot alkalmazták: a sérülteket és a betegeket a lábadozó, vagy rokkant bajtársaik ápták.
- C./ Az orvosi Tár mellékletében megjelent javaslatok – a kórápolói hivatást illetően különösebb vitát nem eredményeztek.
- D./ Kossuth, L. intézkedéseket foganatosított a helyzet javítására.

Válasz:

Értéke: 1 pont

118./ Kossuth, L.: „Rendelet az egészségi ügyben”.
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Két és fél hét alatt Pest-Buda kórházvárossá alakult.
- B./ Nyilvánvalóvá vált, hogy a tanult kórápolók nélkülözhetetlenek.
- C./ Csak a láger-ispotályokban folyhatott zavartalanul az ellátás.
- D./ Az Önkéntes Nőegylet felhívására „tépéseket” készítettek.

Válasz:

Értéke: 1 pont

119./ Betegellátás szervezése az 1848-49-es szabadságharc idején:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Munkácsy Mihály: „Tépéscsinálók” című híres festménye állított emléket a tépéseket (kötszereket) készítő asszonyoknak és lányoknak.
- B./ Schöpf, Á.: tervezetében kétszer is szerepel a kórapolók kérdése.
- C./ Schöpf, Á. összeállításában Bugát, P. elképzelései elevenednek fel.
- D./ A tanári kar elfogadott tervezetében csak a katonaeorvos képzés szerepel.

Válasz:

Értéke: 1 pont

120./ Betegellátás az 1848–49-es szabadságharc tábori kórházaiban:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ A világon először a magyar tábori kórházakban alkalmaztak étert és kloroformot altatás céljából.
- B./ Flór, F. gondoskodott a tábori kórházak éter és kloroform ellátásáról.
- C./ Altatás nélkül amputálni nem volt szabad.
- D./ Csak hat évvel később – a krími háború idején – vezették be az angol hadseregben az altatásos amputációkat.

Válasz:

Értéke: 1 pont

121./ Kossuth Zsuzsanna országos főápolónő.
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Kossuth, L. legfiatalabb nőtestvérét nevezte ki országos főápolónővé
- B./ A nők bevonását a kórházi munkába számos honvédorvos ellenezte.
- C./ Sokan kételkedtek abban, hogy a nők képesek teljes értékű kórházi munkát ellátni.
- D./ A kórházparancsnokok nem voltak kötelesek igénybe venni az önkéntes női közreműködést.

Válasz:

Értéke: 1 pont

122./ Kossuth Zsuzsanna a szabadságharc idején.
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Kossuth Zs. intézkedési jogát Barna, I. erősítette meg.
- B./ Kossuth Zs. felhívást intézett a magyar nőkhez: „...Minden nő, ki erőt érez magában, keresse fel a ... a kórházakat...”.
- C./ Megalapította az Országos Kórodai Főápolói Intézetet.
- D./ Felhívást intézett a tábori kórházak igazgatóihoz.

Válasz:

Értéke: 1 pont

123./ Kossuth Zs. a harctéren
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Feladatainak lényeges része az ellenőrzés, a helyszíni szemle, az új kórházak telepítésére való javaslattétel volt.
- B./ Orvoskísérője Flór Ferenc volt.
- C./ Közel 70 új tábori kórház felállításához nyújtott segítséget.
- D./ Biztosította a kórházi felszerelést, a nők részvételét az ápolási teendők terén, valamint az élelmezés megszervezését.

Válasz:

Értéke: 1 pont

124./ A magyar szabadságharc váratlan fordulatai
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ A kórápoló tanfolyam megszervezésére Arányi Lajost kérték fel.
- B./ Buda ismételt feladása miatt a sebesültek átszállítása, a kórházak áttelepítése lett a sürgős teendő.
- C./ A menekített kórházak hosszabb ideig sehol sem maradhattak.
- D./ A háborús események ellenére a tanfolyamok zavartalanok voltak.

Válasz:

Értéke: 1 pont

125./ Hadifogoly kérdések a magyar szabadságharc idején
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Kossuth Zs. sokrétű feladatai mellett foglalkozott a hadifogoly betegekkel, sérültekkel kapcsolatos kérdésekkel is.
- B./ A hadifogoly sebesültek azonban nem kerültek külön kórterembe.
- C./ Kossuth Zs. szemleútjai során időt fordított az egyenlő szintű bánásmód kialakítására is.
- D./ Az osztrák, majd később az orosz sebesülteket megkülönböztetés nélkül látták el.

Válasz:

Értéke: 1 pont

126./ A világozi fegyverletétel utáni helyzet
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ Az országos főápolónő most is a helyén maradt.
- B./ Orosz fogságba esett, majd a Haynau börtönébe került.
- C./ Életét a volt osztrák hadifogoly betegek mentették meg.
A hadbíróóság elfogadta, hogy csak egy ápoló volt, ezért szabadulhatott.
- D./ A magyar szabadságharc idején a betegápolás, az önkéntes ápolónői kar megszervezése, a hadifoglyokkal való humánus törődés a krimi háború előtt – Fl. Nightingale tevékenységét is megelőzve – elévülhetetlen magyar érdemek.

Válasz:

Értéke: 1 pont

127./ Betegellátás a kiegyezést követően hazánkban
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A kiegyezést követő évtizedekben az orvostudomány és egészségügy szervezője Markusovszky Lajos volt.
- 2./ Az 1857-ben alapított Orvosi Hetilap cikkei tükrözik az orvostudomány ágainak eredményeit hazánkban.
- 3./ Az 1876. évi XIV. törvény – a közegészségügyről – meghaladta a legfejlettebb nyugat-európai országok törvényalkotásait is, hangsúlyozva, hogy az egészségügy felügyelete az állam feladata.
- 4./ A közegészségügyi törvényt a megelőzés szelleme hatja át, ugyanakkor intézkedik a gyógyító munkáról is.
- 5./ Fodor József nagyjelentőségű munkásságot fejtett ki az iskola-egészségügy, a társadalomorvostan, valamint az egészségügyi felvilágosítás megszervezése terén is.
- 6./ Chyzer Kornél a területi egészségügyi közigazgatás szakszerűsítése érdekében bevezette a tisztiorvosi vizsgákat.
- 7./ Hazánkban soha nem látott kórházfejlesztés indult meg.
- 8./ A Magyar Vöröskereszt megindította a polgári ápolónők képzését.
- 9./ Országos Betegápolási Alapot létesítettek.
- 10./ Megnyílt az első tüdőbeteg szanatórium.
- 11./ Megalakult az Általános Munkásbetegsegélyező és Rokkant Pénztár.
- 12./ Mindezek ellenére a pusztító járványok megfékezése még váratott magára.

Válasz:

Értéke: 12 pont

128./ A XIX. századfordulót követő évtizedek demográfiai helyzete.
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Hazánkban rohamosan csökkenő születésszám.
- 2./ Igen magas csecsemőhalálozás.

Válasz:

Értéke: 2 pont

129./ Hazánk demográfiai helyzetét előidéző okok között szerepel
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ a tudatlanság,
- 2./ a háború okozta emberveszteség,
- 3./ a kivándorlási láz hatalmas méretei,
- 4./ az „egyke” következményei,
- 5./ a gyermekek felnevelésének fokozódó költségei,
- 6./ az egészségügyi ellátás egyenlőtlenségei és hiányosságai,
- 7./ az egyesületek egymástól függetlenül igyekeztek enyhíteni az adott helyzeten.

Válasz:

Értéke: 7 pont

130./ Védőnői Szolgálat (mint hungarikum!)

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A világrengés közepette voltak olyan államférfiak, akik a nemzet megújulásának programját szívük melegével felkarolták.
- 2./ Az elképzelt cél szövetség formájában tűnt elérhetőnek.
- 3./ Tauffer, V. szülészprofesszor az anyával való törődés szülés előtti magvalósítását szorgalmazta.
- 4./ Bókay, J. gyermekgyógyász professzor a csecsemők gondozása mellett, valamint az anyatejes táplálék propagálása érdekében emelte fel a szavát.
- 5./ Stefánia hercegasszony kezdeményezése és védnöksége alapján létrejött az Országos Anya- és Csecsemővédő Egyesület.
- 6./ Gróf Károlyi Lászlóné 1915-ben megnyitotta a Fóti Csecsemők otthonát.
- 7./ 1915-ben Stefánia belga királyi hercegnő védnökségével megalakult az Országos Stefánia Szövetség az Anyák és Csecsemők védelmére.
- 8./ A szövetség a csecsemőhalálozás csökkentését és ennek alapján a nemzet számbeli erősödését és feljavítását mint elérendő célt tűzte ki.
- 9./ Célkitűzések megvalósítását elsőként a főváros területén kívánták megvalósítani.
- 10./ A Szövetség törekvéseit az államhatalom, valamint a társadalom megértéssel támogatta.
- 11./ Az akció gerincét a hivatásos és megfelelően kiképzett védőnői szervezetre alapították.
- 12./ Budapesten kívül további hat városban (köztük Szombathelyen) szerveztek védőnői tanfolyamokat. Megjelent a védőnőképzés első tankönyve is.
- 13./ Az anya- és csecsemővédőnők testülete: országos védőnők-, hivatásos védőnők-, mellékfoglalkozású védőnők-re tagozódott.
- 14./ A vesztes első világháború után az egyharmadára csonkított ország magmaradt lakosságának egészségi állapota azonban további erőfeszítéseket igényelt.

Válasz:

Értéke: 14 pont

131./ Zöldkeresztes Egészségvédelmi Szolgálat
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Johan Béla az Országos Közegészségügyi Intézet igazgatója kidolgozta a falusi egészségvédelmi munka rendszerét.
- 2./ Johan B. a kialakított szervezetet Zöldkeresztnek nevezte el.
- 3./ A Zöldkereszt elnevezés utal a környezet tisztaságának megóvására.
- 4./ A Zöldkeresztes Egészségvédelmi Szolgálat első mintajárása baranyai lett.
- 5./ A mintajárásokba kinevezett védőnőket eleinte Debrecenben képezték ki.
- 6./ 1930-tól az Országos Közegészségügyi Intézetben megindult képzés már ápolónői és védőnői oklevelet bocsájtott ki.
- 7./ A Zöldkeresztes Egészségvédelmi Szolgálat védőnői 1950-től a szovjet mintára átszervezett magyar egészségügy időszakában is tovább folytathatták feladataikat.

Válasz:

Értéke: 7 pont

132./ Nemzetközi Vöröskereszt történelmi előzményei
(asszociáció: párosítsa az összetartozó feleleteket)

1./ Fl. Nightingale	A./ véradás
2./ Kanizsai D.	B./ rózsa legenda
3./ Wesselényi M.	C./ segítségnyújtás betanított kutyákkal
4./ Szt. Bernát	D./ szerepe a mohácsi csatavesztés után
5./ Pelikán	E./ szerepe a krími háborúban
6./ Cl. Barton	F./ szerepe a pesti árvíz idején
7./ Kossuth Zs.	G./ segítségnyújtás a kirabolt embernek
8./ N. I. Pirogov	H./ szerepe az amerikai polgárháborúban
9./ Irg. szamaritánus	I./ szerepe 1848/49-ben
10./ Szt. Erzsébet	

Válasz:

Értéke: 10 pont

133./ A Nemzetközi Vöröskereszt egyes szervezetei és azok feladatai
(asszociáció: párosítsa az összetartozó feleleteket)

- 1./ Nemzeti vöröskeresztes társaságok
 - 2./ Vöröskereszt Társaságok Ligája
 - 3./ Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága
- A./ Genfi Egyezmények betartásának ellenőrzése
B./ Humanitárius tevékenység koordinálása béke idején
C./ Humanitárius feladatok végzése béke és háború idején

Válasz:

Értéke: 3 pont

134./ A Nemzetközi Vöröskereszt közvetlen előzményei
(asszociáció: párosítsa az összetartozó fogalmakat)

- 1./ 1864
- 2./ Castiglione
- 3./ „Solferinoi emlék”
4. 1859
- 5./ vörös alapon fehér kereszt

- A./ Solferinoi ütközet
- B./ Svájci zászló színei
- C./ Genfi Egyezmény
- D./ Sebesültek gyűjtőhelye
- E./ Henry Dunant

Válasz:

Értéke: 5 pont

135./ Nemzeti Vöröskereszt Társaságok típusai
(asszociáció: párosítsa az összetartozó fogalmakat)

- 1./ Tömegszervezeti jelleg
- 2./ Intézményi jelleg
- 3./ Jelentős anyagi bázisú jelleg
- 4./ Szerény feltételek

- A./ átfogó szervezeti hálózat
- B./ nemzetközi segélyezés
- C./ kórházak, mentőszervezet, szociális intézmények
- D./ fejlődő országok

Válasz:

Értéke: 4 pont

136./ Genfi Egyezmények
(asszociáció: párosítsa az összetartozó fogalmakat)

- 1./ I. Genfi Egyezmény
- 2./ II. Genfi Egyezmény
- 3./ III. Genfi Egyezmény
- 4./ IV. Genfi Egyezmény

- A./ A tengeri háborúk sebesültjei, betegei és hajótöröttjei védelmére
- B./ Hadifoglyok iránt tanúsítandó magatartásról
- C./ Polgári lakosság háború idején való védelméről
- D./ A hadrakelt fegyveres erők sebesültjei és betegei helyzetének javításáról

Válasz:

Értéke: 4 pont

137./ Magyar Szent Korona Országainak Vöröskereszt Egylete
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az önálló Magyar Vöröskereszt megalakulásának közjogi akadályai voltak.
- 2./ Az Osztrák-Magyar Monarchia nemzetiségek szerint hozott létre Nemzeti Vöröskeresztet.
- 3./ A Habsburg Uralkodóház egyetemlegesen csatlakozott a Genfi Egyezményekhez.
- 4./ Hazánkban az 1867. évi kiegyezés után kialakult sajátos közjogi viszonyok csak a Magyar Országos Segélyező Nőegylet megalakulását tették lehetővé.
- 5./ 1881-ben alakulhatott csak meg a **Magyar Szent Korona Országainak Vöröskereszt Egylete**.
- 6./ A hivatásos ápolónők képzése mellett megszervezték az önkéntes ápolónők tanfolyamait is.
- 7./ A Vöröskereszt Kórháza keretében létrehozták a Betegápolónői Intézetet, mint módszertani központot.
- 8./ Magyar javaslatra – a Nemzetközi Vöröskereszt soros konferenciáján – alapították meg a nemzetközi vöröskeresztes kitüntetést Nightingale Fl. elnevezéssel.
- 9./ M Szt K O V. Egylete 1883-ban segítséget nyújtott hazánkban az árvízi károsultaknak.
- 10./ Az Al-Duna mentén letelepített bukovinai székelyek élelmezését népkonyhák felállításával segítette az egylet.
- 11./ 1885-ben kitört háború idején Szerbiába sebkötözőket és sebesültszállító oszlopot küldtek.
- 12./ A szerb-bolgár háború idején Bulgáriába 100 ágyas kórházat rendeztek be.

Válasz:

Értéke: 12 pont

138./ Magyar Vörös-Kereszt Egylet:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az első világháború kitörése után az egylet vezetősége az összes tábori alakulatait a harctérre küldte.
- 2./ Bár a kormány a katonákat megfelelően ellátta, az egylet az ország lakosságát pénz és adományokra szólította fel.
- 3./ Az egylet felállította az elesettekről és sebesültekről értesítést adó Hivatalt.
- 4./ Az 1918–19-es forradalmi változások hatására az egylet elnevezése: Magyar Vörös-Kereszt Egylet lett.

Válasz:

Értéke: 1 pont

139./ Magyar Vörös-Kereszt Egylet
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- 1./ 1920-ban az I. világháború után két magyar: Báró Apor Gizella és Durkó Ilona ápolónő kapta meg a Nemzetközi Vöröskereszt Fl. Nightingale elnevezésű medálját.
- 2./ 1925-ben először rendezték meg hazánkban az „Anyák Napja” megünneplését, melyet a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt kezdeményezett.
- 3./ 1933-ban avatták fel Pesterzsébeten az Anyák szobrát, melynek kezdeményezője és anyagi támogatója szintén a Magyar Ifjúsági Vöröskereszt volt.
- 4./ Az 1937-ben megalapított légi mentő- és betegszállító szolgálat nem tagozódott be a vöröskeresztes tevékenységbe.

Válasz:

Értéke: 1 pont

140./ Magyar Vörös-Kereszt Egylet a II. Világháború idején.
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A II. világháború közeledtével ismét a háborús feladatok kerültek előtérbe.
- 2./ A Magyar Vörös-Kereszt Egylet a honvédség egészségügyi szolgálatának kisegítő szerve lett.
- 3./ Előtérbe állították az önkéntes ápolónők kiképzését.
- 4./ 1939 szeptemberétől a lengyel menekültek lépték át a magyar határt. Létrejött a Lengyel Vöröskereszt magyarországi kirendeltsége, és a Magyar-Lengyel Menekültügyi Bizottság
- 5./ 1941 nyarától egyre több hadikórház működött hazánkban.

Válasz:

Értéke: 5 pont

141./ Magyar Vöröskereszt a háború utáni években.
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A szovjet csapatok 1944-ben átlépték a magyar határt, Debrecenben megalakult az Ideiglenes Nemzeti Kormány, megkezdődött az ország társadalmi rendjének átalakítása.
- 2./ A vöröskeresztes tevékenység szétzilálódott.
- 3./ A Magyar Kommunista Párt 1945-ben létrehozta a „Nemzeti Segélyt”.
- 4./ A fegyverletételi szerződés alapján az összes magyar katonai egészségügyi felszerelést és intézményt a Magyar Vöröskeresztnek kellett átadni a Nemzeti Segély beolvadt a Magyar Vöröskeresztbe.
- 5./ A magyar miniszterelnök 1946-ban Dr. Antal József újjáépítési minisztert bízta meg, hogy a Magyar Vöröskeresztet kormánybiztosként képviselje, ügyvitelét vezesse, szervezeteinek működését biztosítsa.
- 6./ 1955-ben törvényerejű rendelet született a Magyar Vöröskeresztről.
- 7./ Felügyeletet a honvédelmi miniszterrel egyetértésben rendészeti szempontból a belügyminiszter, szakmai szempontból (a gyári szövnőből lett) egészségügyi miniszter: Ratkó Anna gyakorolta.

Válasz:

Értéke: 7 pont

142./ Az egészségügy:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ az egyén testi-lelki kiegyensúlyozottságának, épségének, szociális jóllétének
- 2./ fejlesztését, helyreállítását
- 3./ szolgáló szervezetek, szolgáltatások
- 4./ szervezett, vagy spontán szerveződő rendszere
- 5./ amely a tevékenységével a piacon megjelenik.

Válasz:

Értéke: 5 pont

143./ Az Egészségügyi Világszervezet történelmi előzményei

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az egészségügyi tevékenység eredményesebb lehet, ha országhatárokon átnyúlva nemzetközi szinten is tervezhető, szervezhető.
- 2./ A XIX. században próbálkoztak meg először az epidemiák országok, majd kontinensek közötti megakadályozásával.
- 3./ Ugyanakkor nem merült még fel az a gondolat, hogy a világ lakosságának egészségügyi helyzetén nemzetközi összefogás segítségével kellene javítani.
- 4./ A XIX. század első felében érte el Európát egy új pusztító kór, a kolera, mely megérlelte a nemzetközi egészségügyi együttműködés kialakítását.
- 5./ 1851-ben Párizsban Nemzetközi Egészségügyi Konferencia nyílt meg, ami fél évig tartott.
- 6./ 1903-ban Nemzetközi Egészségügyi Egyezményt fogadtak el.
- 7./ 1907-ben Rómában Nemzetközi Közegészségügyi Hivatalt hozták létre az egészségügyi helyzet folyamatos tájékoztatására.
- 8./ 1919-ben a Nemzetközi Közegészségügyi Hivatalt a Népszövetség szervezetébe integrálták. Ez idő alatt zajlott le a nagy influenza epidémia is, amely 15 millió áldozatot követelt.
- 9./ A II. világháború alatt is zavartalanul működhetett a hivatal.
- 10./ A II. világháború végén létrejött az Egyesült Nemzetek Segélyezési és Rekonstrukciós Adminisztrációja (közismert angol rövidítéssel UNRA) és ennek higiénés szekciója.
- 11./ Az UNRA rövid életű szerv volt.
- 12./ 1945-ben San Francisco-ban, az Egyesült Nemzetek Szervezetének megalakulásakor elfogadott deklarációjának egyik mondata így hangzik: „A medicina a béke egyik oszlopa.”
- 13./ Elhatározták egy egészségügyi világszervezet megalakítását, amely az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsához kapcsolódik.
- 14./ 1946-ban néhány előkészítő tanácskozás után elfogadták az új nemzetközi szervezet: az Egészségügyi Világszervezet alkotmányát.
- 15./ Az EVSZ székhelye is San Francisco lett.

Válasz:

Értéke: 15 pont

144./ Az egészség:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ – teljes fizikai, szellemi, szociális jóllét állapota, és nem csak a betegség és nyomorékság hiánya.
- 2./ – pszicho-szomatikus állapot.
- 3./ – pszicho-szociális állapot.
- 4./ – szocio-szomatikus állapot.

Válasz:

Értéke: 4 pont

145./ Egészségügyi Világszervezet felépítése és működése.

(asszociáció: párosítsa az összetartozó állításokat)

- 1./ Egészségügyi Világgyűlés (Közgyűlés)
- 2./ Titkárság
- 3./ Végrehajtó Tanács

- A./ két közgyűlés között működik.
- B./ ajánlásokat dolgoz ki.
- C./ hivatali apparátus.

Válasz:

Értéke: 3 pont

146./ EVSZ Regionális Igazgatóságai (Irodái) székhelyei:

(asszociáció: párosítsa az összetartozó állításokat)

- 1./ Európai Régió
- 2./ Kelet-Földközi-tengeri Régió
- 3./ Afrikai Régió
- 4./ Dél-Kelet Ázsiai régió
- 5./ Nyugat-Csendesóceáni Régió
- 6./ Amerikai régió

- A./ Manila
- B./ Kairó
- C./ Koppenhága
- D./ Brazzaville
- E./ Washington
- F./ Új-Delhi

Válasz:

Értéke: 6 pont

147./ Az EVSZ tevékenységéről.

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az EVSZ tevékenysége révén új remény született meg a világ népei számára.
- 2./ Nem sikerült biztosítani mindazt, amit az Alkotmányában és az egészség definíciójában megfogalmaztak.
- 3./ Egy újfajta társadalomegészségügyi mozgalom kimunkálása lett indokolt.
- 4./ A technikailag lehetséges és gazdaságilag megengedhető konfliktus alakult ki.
- 5./ Megváltozott a lakosság korösszetétele.
- 6./ Az életkor előrehaladtával exponenciálisan nőttek az egészségi állapotból adódó költségek.
- 7./ „A mindenki számára hozzáférhető, magas színvonalú és térítésmentes ellátás” biztosítása lett az elérendő célkitűzés.

Válasz:

Értéke: 7 pont

148./ Az egészségi állapotot befolyásoló tényezők Lalonde szerint:

(asszociáció: párosítsa az összetartozó tényezőket)

- 1./ Egészségügyi ellátás
- 2./ Környezeti hatások (fizikai, szellemi)
- 3./ Életmód
- 4./ Genetika

A./ 19%

B./ 27%

C./ 11%

D./ 43%

Válasz:

Értéke: 4 pont

149./ Az egészségügyi rendszerek kérdésköre:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ – nem szűk szakmai kérdés, hanem a társadalom egyik alapkérdéseként kezelendő.
- 2./ – nem függetleníthető a gazdaság makroszintű összefüggéseitől.
- 3./ – nem kizárólagos letétemény az egészségügyi szolgálat, az egészségi állapot javításában.
- 4./ – nem különbözik a fejlett és fejlődő országokat illetően.

Válasz:

Értéke: 4 pont

150./ „Egészséget mindenkinek 2000-re” EVSZ célkitűzései:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ jó egészségi állapot elősegítése.
- 2./ betegségek prevenciója.
- 3./ elkerülhetetlen betegségek és rokkantság számának enyhítése.
- 4./ születési és növekedési körülmények javítása.
- 5./ tisztességes öregedés és méltóságos halál.
- 6./ az eddigi tevékenység fokozottabb előtérbe állítása.

Válasz:

Értéke: 6 pont

151./ Alma Ata-i Deklaráció:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ megerősítette és kibővítette az egészség definícióját.
- 2./ rámutatott arra, hogy az „Egészséget mindenkinek” célkitűzés elérésében az alapellátás Primary Health Care játszik kulcsszerepet.
- 3./ PHC feltételezi a közösségi részvételt.
- 4./ PHC multidiszciplináris megközelítés.
- 5./ PHC az egészségügyi és szociális állítás integrálása.
- 6./ PHC egészségfejlesztés, egészségvédelem, gondozás, rehabilitáció.
- 7./ PHC az egyén, a család, a közösség aktív együttműködésben.
- 8./ PHC felelősségvállalás saját és mások egészségi állapotáért.
- 9./ PHC jellemzője a szakmai dominancia.

Válasz:

Értéke: 9 pont

152./ Az egészség definíció kiegészült az alábbiakkal:

(relációanalízis: A – E állítás, illetve indoklás elemekkel)

- 1./ az – Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozata mivel „az egészség mint alapvető emberi jog” hiányzott belőle.
- 2./ az – „Egyenlőtlenségek elfogadhatatlanok” bővítménnyel mert az emberek egészségi állapotában a fejlett és a fejlődő országok között, de egyes országokon belül is nagymértékű egyenlőtlenségek tapasztalhatók. (A világ milliárdosainak száma az elmúlt évtizedekben megduplázódott: a világ leggazdagabb 1%-ának kezében annyi pénz van, mint 6,9 milliárd legszegényebb földlakó összvagyon.)
- 3./ – mert remélve, hogy a harmadik évezred küszöbén önök aktív elkötelezettjei lesznek az „Egészséget mindenkinek” célkitűzésének.

Válasz:

Értéke: 3 pont

153./ Európai Regionális Stratégia (ERS).

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az EVSZ egyes régiói kidolgozták a regionális stratégiájukat az Alma-Atában elfogadottak szellemében.
- 2./ Az Európai Régió az iparilag fejlett társadalommal kapcsolatos egészségügyi problémákra koncentrált.
- 3./ Az Európai Régióban a jelentős pénzügyi források ellenére a lakosság egészségi állapota nemhogy javult volna, hanem ellenkezőleg, romlott.
- 4./ Az egészségi állapotban mutatkozó különbségek, egyenlőtlenségek kihívásával továbbra is szembe kellett nézni.
- 5./ A születéskor várható átlagos élettartam a „vasfüggöny” két oldalán 10 év különbséget mutatott.
- 6./ Az Európai Regionális Stratégia az egészségfejlesztésnek nagyobb prioritását emelte ki.
- 7./ Valamennyi ágazattól elvárásként szerepelnek pozitív lépések az egészség fejlesztése, megőrzése, javítása érdekében.
- 8./ Az egyének, családok, közösségek szerepe különösen kiemelkedő az egészségi állapot javításában.
- 9./ Az egészségügyi alapellátás az említett változások megvalósításának legfőbb eleme.

Válasz:

Értéke: 8 pont

154./ Az „Egészséget mindenkinek” mozgalom által az Európai Régióban elérni kívánt egészségi állapotbeli javulásnak elemei:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ – méltányosság (esélyek egyenlősége) az egészségi állapot tekintetében.
- 2./ – éveket adni az életnek a várható élettartam növelésével.
- 3./ – egészséget adni az éveknek a betegségek és rokkantság csökkentésével.
- 4./ – élettal tölteni meg az éveket, hogy elérjék és hasznosítsák a teljes testi, szellemi és társadalmi potenciáljukat.
- 5./ – politikai, irányítási és intézményi egészségügyi támogatás.
- 6./ – megfelelő etikai szabályozás.

Válasz:

Értéke: 6 pont

155./ Főbb kihívások napjaink Európájában, melyeknek egészségügyi kihatásaival számolnunk kell:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ – országhatárokon átnyúló környezeti problémák.
- 2./ – migráció növekedése Európán kívülről.
- 3./ – az idősebbek csoportjának növekedése társulva alacsony reprodukcióval.
- 4./ – fokozódó fogyasztói igény az élet minden területén.
- 5./ – különbségek további növekedése Európa egyes területei, valamint egyes társadalmi-gazdasági csoportok között.
- 6./ – tömegjékoztatás adott eszköztárával.

Válasz:

Értéke: 6 pont

156./ Az ápolás küldetése és az ápolói funkció az „Egészséget mindenkinek” Eurostratégia gyakorlatában.

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az alapellátás alapelveinek bevezetése az ápolási gyakorlat területén.
- 2./ Az ápolásnak a közösség sürgős szükségleteihez viszonyított megfelelősége, számottevő növelése.
- 3./ Az ellátandók bevonásának aktív elősegítése az egyének, a családok, veszélyeztetett csoportok és általában a közösségek egészségügyi szükségleteinek megállapításába, tervezésébe, megvalósításába és értékelésébe.
- 4./ Az ápolók bevonása a politika alakításába az egészség érdekében.
- 5./ Multidiszciplináris és multiszektoriális együttműködés.
- 6./ Ápolás minőségének biztosítása és célirányos technika alkalmazása.
- 7./ Hatékony közreműködés az egészségügyi ellátó team tagjaként az egészségügyi ellátás különböző szintjein.

Válasz:

Értéke: 7 pont

157./ Ottawai Egészségfejlesztési Nyilatkozat.

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ Az EVSZ „Egészséget mindenkinek” céldokumentumaiban az egészségfejlesztés jelentősége számos helyen szerepel.
- 2./ A fogalom kibontását, valamint az aktív cselekvésre való felhívást csak az Ottawai Egészségfejlesztési Nyilatkozat tartalmazza.
- 3./ Az egészségfejlesztés (Health Promotion) viszonylag újan alkotott fogalom.
- 4./ A hazai szakirodalomban eleinte (a szakszerűtlen fordítás miatt) egészségmegőrzés terminológia honosodott meg.

Válasz:

Értéke: 4 pont

158./ Az egészségfejlesztés (Health Promotion):
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ – értelmezése szorosan összefügg az elsődleges prevenció, a megelőzés fogalmával,
- 2./ – az egészségfejlesztés és a megelőzés között lényeges különbség áll fenn.
- 3./ – az egészségfejlesztés az egészséghez kötődik.
- 4./ – a megőrzés egy betegségorientált, védekező megközelítés.
- 5./ – az a folyamat, amelynek célja, hogy az egyén cselekvőképességét és képességeit erősítse.
- 6./ – az ember egészségi állapotának közvetlen fejlesztését célozza.
- 7./ – szorosan kapcsolódik a nevelés hagyományaihoz.
- 8./ – közösségi megközelítése elsősorban gazdasági, társadalmi, kulturális, természeti és technikai feltételekre irányul. A klasszikus közegészségtani és társadalomorvostani elemekre épül.
- 9./ – a csoportok és közösségek együttműködő képességét fejlessze annak érdekében, hogy kiterjeszthessék kontrolljukat az egészség összetevői felett.
- 10./ – nem csupán az egészségügyi ágazat kötelezettsége, hanem az egészséges életmódon túl a jóllétig terjed.

Válasz:

Értéke: 10 pont

159./ Az egészségfejlesztés kulcsterületei:
(asszociáció: párosítsa az összetartozó állításokat.)

- 1./ – egyéni képességek fejlesztése,
- 2./ – egészségügyi ellátás hangsúlyváltása,
- 3./ – egészséget támogató politikai gyakorlat
- 4./ – egészséget segítő környezet
- 5./ – helyi közösségi tevékenységek

A./ megerősítése.

B./ a mindennapi élet alternatívái közül az „egészségesebb választása”.

C./ amely az ágazati politikai döntések egészségre gyakorolt hatását is figyelembe veszi.

D./ az egészségfejlesztés érdekében.

E./ kialakítása.

Válasz:

Értéke: 5 pont

160./ Az egészségfejlesztés az alábbi elemeket tartalmazza:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ ismeretek átadása (de nem normatívák közlése)
- 2./ tanítás (gyakorlással, segítséssel, példamutatással)
- 3./ motiválás (egészségfejlesztő magatartással)
- 4./ segítség és támogatás (az öntevékenységhez)

Válasz:

Értéke: 4 pont

161./ Az egészségfejlesztés összehangolt tevékenységet követel:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ a kormányoktól,
- 2./ az egészségügyi és más ágazatoktól,
- 3./ a szociális tevékenységtől,
- 4./ a nem kormányzati szervektől,
- 5./ az önkéntes szervektől,
- 6./ a helyi hatóságoktól,
- 7./ az ipartól,
- 8./ a mezőgazdaságtól,
- 9./ a kereskedelemtől,
- 10./ a különféle szolgáltatásoktól,
- 11./ a tömegtájékoztatástól.

Válasz:

Értéke: 11 pont

162./ Az egészségfejlesztési programok néhány kimelt célcsoportja:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ egyéni, családi környezet,
- 2./ iskolai környezet,
- 3./ munkahelyi környezet,
- 4./ egészségügyi alapellátás,
- 5./ közösségek,
- 6./ vezetés, szervezés.

Válasz:

Értéke: 6 pont

163./ Az egészségfejlesztés tervezésének és értékelésének modellje:
(asszociáció: párosítsa az összetartozó állításokat)

- 1./ társadalmi diagnózis,
- 2./ epidemiológiai diagnózis,
- 3./ viselkedési és környezeti diagnózis,
- 4./ oktatási és szervezési diagnózis,
- 5./ közigazgatási és vezetési diagnózis

- A./ egészségfejlesztési program stratégiai alapját képezi.
- B./ a prediszponáló, megerősítő és képesítő tényezők szerepére utal.
- C./ a személyi magatartásra, valamint a környezeti feltételekre irányul.
- D./ az egészségi állapotot minősíti.
- E./ az életminőségre irányul.

Válasz:

Értéke: 5 pont

164./ Az egészségfejlesztésre, megfelelő magatartásra a családnak van meghatározó befolyása.

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A család, mint kiscsoport, az alapvető mintaképzésben és mintakövetésben is meghatározó jelentőségű.
- 2./ Azt, hogy az egészség érték, épp úgy a családban tanulja meg a gyermek, mint azt, hogy az egészségért neki is tennie kell.
- 3./ Az a minta ami elsajátítandó: a személyi higiéné megteremtésétől a rendszeres életritmus betartásáig terjed.
- 4./ Olyan értékeket kell a családban felépíteni, ahol a test és lélek harmóniájának is megfelelő hely jut.
- 5./ Az értékrend változásai miatt az egymást követő generációk eltávolodtak egymástól.

Válasz:

Értéke: 5 pont

165./ A munkának és a pihenésnek egyaránt az egészség forrásává kell válnia.

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ A munkának és a pihenésnek egyaránt az egészség forrásává kell válnia.
- 2./ Annak a módnak, ahogy a munkát szervezi a társadalom, hozzá kell járulnia az egészséges társadalom létrehozásához.
- 3./ Az értelmetlen munkabeosztás, hosszú műszakok egészségi következményei a betegségek, társadalmi következményei pedig balesetek, táppénz, rokkantság, stb. lehetnek.
- 4./ A munkahelyi szintéren az emberi kapcsolatok, legyenek kulturálisak, politikaiak, társadalmiak, gazdaságiak, feszültté váltak.
- 5./ Az egészségfejlesztés itt a gyakorlati készségben rejlenek.

Válasz:

Értéke: 5 pont

166./ Az egészségfejlesztés funkciói állandóak és kapcsolatosak:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ – a hellyel: család, iskola, munkahely, börtön, stb.
- 2./ – az idővel, ahol, illetve amikor az egészségfejlesztést végzik.
- 3./ – az egyén, vagy közösség egészségi állapotával.
- 4./ – a rendelkezésre álló anyagi forrásokkal.
- 5./ – az egészségügyön kívüli szakmai standardokkal.
- 6./ – az érintettek ismeretszintjével és készségével.
- 7./ – a szükségletek sorrendbe állításával.
- 8./ – a kivitelezés szakszerű tervezésével.

Válasz:

Értéke: 8 pont

167./ Az egészségügyön kívüli ágazatok szerepe az egészségfejlesztés kivitelezése kapcsán:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ vegyék figyelembe a saját teljesítményeik hatását az egészségre.
- 2./ törekedjenek arra, hogy saját céljaikat oly módon ériék el, amely nem káros, hanem éppen ellenkezőleg, kedvező az egészségre.
- 3./ a munkaadók felelősek a munkahelyi biztonság, jóllét javítása terén.
- 4./ az iparvállalatok, a mezőgazdaság, a kereskedelem, a szolgáltatás felelősek azért, hogy termékeik (árui) ne jelentsenek veszélyt az egészségre.
- 5./ a tömegtájékoztatás kötelessége, hogy az egészséggel kapcsolatos kérdések számára biztosítsanak megfelelő helyet, a közösséget pedig tárgyilagosan tájékoztassák.
- 6./ a lakossági színtereken hangsúlyozni kell, hogy az egészségfejlesztési mozgalom értük van.

Válasz:

Értéke: 6 pont

168./ A testi (biológiai) lét értékei fejlesztésének főbb elemei:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ életvédelem, balesetelleni-védelem, munkásvédelem, életmentés, elsősegély.
- 2./ felelősség az egészség fejlesztéséért.
- 3./ kulturált viselkedés a közlekedésben.
- 4./ egészséges ruházkodás.
- 5./ egészséges táplálkozás.
- 6./ a természetes környezet védelme.
- 7./ a testi kondíció fenntartása.
- 8./ az alkalmazkodóképesség fenntartása és fejlesztése.
- 9./ a pihenés és regeneráció biztosítása.
- 10./ a betegekkel történő kíméletes ápolás, bánásmód.

Válasz:

Értéke: 10 pont

169./ A lelki, szellemi (pszichés) lét értékei fejlesztésének főbb elemei:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ önismeret,
- 2./ lelki harmónia,
- 3./ túlterhelés megelőzése,
- 4./ stressz-elhárító mechanizmusok alkalmazása,
- 5./ az egészségre káros viselkedési elemek megelőzése,
- 6./ pszichikus tréning,
- 7./ szellemi fogyatékosok iránti segítő-gondozó készség,
- 8./ társkapcsolatok harmóniája,
- 9./ kölcsönös segítség a közösségben,
- 10./ önsegély.

Válasz:

Értéke: 10 pont

170./ A szociális (társkapcsolati lét értékei fejlesztésének főbb elemei:
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ kommunikációs kapcsolatok,
- 2./ empátiás készség,
- 3./ segítő támogatás,
- 4./ önsegély,
- 5./ kritikus élethelyzetek megoldásának képessége,
- 6./ a szeretet széleskörű alkalmazása,
- 7./ a szociális biztonságérzés fenntartása,
- 8./ a társadalmi beilleszkedési zavarok megelőzése,
- 9./ önmegvalósítás,
- 10./ mások értékeinek elfogadása,
- 11./ egészség-kulturált munkavégzés,
- 12./ egészséges szabadidő eltöltés,
- 13./ harmonikus családi élet,
- 14./ szerepfeszültségek oldása,
- 15./ a társadalmi izoláció megelőzése,
- 16./ az idősek szociális védelme,
- 17./ az egészségfejlesztő mozgalmakban való aktív részvétel.

Válasz:

Értéke: 17 pont

171./ Az egészség fogalmának értelmezései:
(hibakereső egyszerű feleletválasztás)

- A./ egészségügyi,
- B./ laikus,
- C./ orvosi,
- D./ holisztikus.

Válasz:

Értéke: 1 pont

172./ Az egészség (latinul: sanitas):
(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ pozitív megfogalmazása filozófiai, elvi, szemantikai nehézségekbe ütközött.
- 2./ leírása többnyire normatív, vagy holisztikus gondolkodásként jelent meg.
- 3./ a XX. század második felére a fogalom paradigma váltásának lehetünk a tanúi.
- 4./ biomedikális szemlélet helyére környezeti – társadalmi paradigma lépett.

Válasz:

Értéke: 4 pont

173./ Az egészség fogalmának holisztikus megközelítésénél az alábbiak emelendők ki:

(asszociáció: párosítsa az összetartozó állításokat, fogalmakat)

- 1./ lelki egészség
- 2./ mentális egészség
- 3./ emocionális egészség
- 4./ fizikális egészség
- 5./ szexuális egészség
- 6./ szociális egészség
- 7./ társadalmi egészség

- A./ a másokkal való kapcsolatok kialakításának és fenntartásának képességére utal.
- B./ „A nemiséggel kapcsolatos testi, lelki és szociális jóllét állapota, s nem csupán a betegsége, vagy fogyatékoság hiánya. A szexuális egészség pozitív hozzáállást igényel a nemiséghez és a nemi kapcsolatokhoz, s feltételezi az élvezetes nemi élményeket, melyek mentesek a kényszertől, a diszkriminációtól és az erőszaktól. (WHO. 2002.)
- C./ a szervezeti struktúra kifogástalan mechanikus működését biztosítja.
- D./ tiszta következetes gondolkodás képességét foglalja magába.
- E./ az érzések (öröm, bánat, harag, félelem, stb.) felismerését a stresszhelyzet megoldó képességét jelenti.
- F./ a vallásos meggyőződéssel, vagy személyes világnézettel, esetleg magatartásbeli elveikből fakadóan belső békével azonos.
- G./ az egyént körülvevő emberi kapcsolatok összességének zavartalanságát foglalja magába.

Válasz:

Értéke: 7 pont

(A mentális, emocionális és lelki egészség bár jól elkülöníthető fogalmak, közöttük igen közeli kapcsolat áll fenn. A szociális és társadalmi egészség fogalmak is jól elkülöníthetők, de közöttük is szoros kapcsolat figyelhető meg.)

Az egészség és betegség nem szimmetrikus fogalmak, mert számos betegség létezik, de egészség csak egy van!

174./ Betegek világnapját:

(igaz – hamis egyszerű feleletválasztás: A./ igaz – B./ hamis)

- 1./ az Egészségügyi Világszervezet –
- 2./ a Szt. II. János Pál pápa –
- 3./ az Európai Unió kezdeményezte.

Válasz:

Értéke: 3 pont

Elgondolkodtató, hogy amikor az ember már eljutott a Holdra és más égitestek közelébe, a világegyetem meghódítására készül, amikor korlátok nélkül kutatja a természet titkait, és még az emberi génállomány kódjait is képes megfejteni, ugyanakkor még mindig nem tudjuk egységesen, elfogadható módon értelmezni az egészség fogalmát. Napjainkban (de ez is csak konvenció alapján) a legáltalánosabban elfogadott definíció az, amelyik az EVSZ alkotmányában szerepel.

Javasolt irodalom:

Dr. Buda József
Az egészségtudomány története
orvoslástól az egészségfejlesztésig

PTE ETK (Pécs, 2018)

Dr. Buda József
Közösségi egészségügyi ellátás elmélete és módszertana

POTE EFK (Pécs, 1998)

Dr. Buda József
Jeles napok az év folyamán
jóllét, egészség, egészségfejlesztés, egészségügy, környezetvédelem

PTE ETK (Pécs, 2011)

Valamint az előadásokon elhangzottak.

MEGOLDÓKULCSOK

- 1./ D.
- 2./ B.
- 3./ B.
- 4./ A.
- 5./ D.
- 6./ A.
- 7./ D.
- 8./ E.
- 9./ A.
- 10./ A.
- 11./ D.
- 12./ D.
- 13./ A.
- 14./ C.
- 15./ B.
- 16./ C.
- 17./ C.
- 18./ D.
- 19./ D.
- 20./ C.
- 21./ B.
- 22./ 1 – B, 2 – A,
3 – D, 4 – C.
- 23./ D.
- 24./ C.
- 25./ 1 – B, 2 – C, 3 – A.
- 26./ 1 – E, 2 – D, 3 – C,
4 – B, 5 – A.
- 27./ 1 – B, 2 – A, 3 – A,
4 – A.
- 28./ 1 – B, 2 – C, 3 – A,
4 – D, 5 – E.
- 29./ 1 – A, 2 – A, 3 – A,
4 – B, 5 – A, 6 – A.
- 30./ 1 – A, 2 – A, 3 – A,
4 – A, 5 – A, 6 – A,
7 – A, 8 – A, 9 – A.
- 31./ 1 – A, 2 – A, 3 – A,
4 – A, 5 – A, 6 – A.
- 32./ 1 – A, 2 – A, 3 – B,
4 – B, 5 – B.
- 33./ 1 – A, 2 – A, 3 – A,
4 – A, 5 – A, 6 – A,
7 – A, 8 – A, 9 – B.
- 34./ D.
- 35./ 1 – B, 2 – A, 3 – A,
4 – A, 5 – A, 6 – A,
7 – A.
- 36./ 1 – A, 2 – A, 3 – A,
4 – A, 5 – B.
- 37./ 1 – A, 2 – A, 3 – A,
4 – A, 5 – A, 6 – A.
- 38./ 1 – A, 2 – A, 3 – A,
4 – B.
- 39./ 1 – A, 2 – A, 3 – A,
4 – A.

40./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - B.

41./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - B, 11 - B, 12 - A,
13 - A, 14 - A, 15 - A.

42./ C.

43./ C.

44./ D.

45./ C.

46./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - B, 8 - A, 9 - A,
10 - A.

47./ 1 - A, 2 - A.

48./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - B.

49./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A.

50./ 1 - A, 2 - A, 3 - B.
4 - A, 5 - B.

51./ 1 - A, 2 - A, 3 - A.

52./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - B, 6 - A,
7 - A.

53./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - A, 11 - A, 12 - A,
13 - A, 14 - A, 15 - A,
16 - B.

54./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - B, 9 - A.

55./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - B, 6 - A,
7 - A, 8 - A.

56./ 1 - A, 2 - B, 3 - A.

57./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - B, 6 - B,
7 - A, 8 - B, 9 - A,
10 - A, 11 - A, 12 - A,
13 - B, 14 - A, 15 - A,
16 - A, 17 - A.

58./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - B.

59./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - B, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - B,
10 - B.

60./ 1 - B, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - B,
7 - A, 8 - A, 9 - B.

61./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - A, 11 - A, 12 - A,
13 - A, 14 - B, 15 - A,
16 - A, 17 - A.

62./ 1 - A, 2 - B, 3 - A.

63./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - B.

64./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - B.

65./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - B.

66./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - B.

67./ 1 - A, 2 - B, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A.

68./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - A, 11 - A.

69./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - B.

70./ 1 - F, 2 - G, 3 - H,
4 - J, 5 - E, 6 - D,
7 - C, 8 - B, 9 - A,
10 - I.

71./ 1 - A, 2 - A, 3 - B,
4 - A.

72./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - B.

73./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - A, 11 - A, 12 - A,
13 - A, 14 - A.

74./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A.

75./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - A, 11 - A, 12 - A.

76./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - B.

77./ 1 - A, 2 - A, 3 - B.
4 - A.

78./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A.

79./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - B,
7 - A.

80./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A.

81./ 1 - A, 2 - A, 3 - A.

82./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A.

83./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - B, 8 - A, 9 - A.

84./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A.

85./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - A, 11 - A, 12 - A,
13 - A, 14 - A, 15 - A,
16 - A, 17 - A, 18 - A,
19 - A, 20 - A.

86./ 1 - A, 2 - A, 3 - B.

87./ 1 - A, 2 - B, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A.

88./ 1 - A, 2 - B, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A.

89./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - A, 11 - A, 12 - A,
13 - A, 14 - A.

90./ B.

91./ D.

92./ D.

93./ C.

- 94./ B.
- 95./ C.
- 96./ 1 – C, 2 – A, 3 – B.
- 97./ 1 – B, 2 – C, 3 – A.
- 98./ 1 – C, 2 – B, 3 – A.
- 99./ C.
- 100./ D.
- 101./ B.
- 102./ D.
- 103./ B.
- 104./ C.
- 105./ C.
- 106./ D.
- 107./ D.
- 108./ C.
- 109./ D.
- 110./ D.
- 111./ D.
- 112./ C.
- 113./ C.
- 114./ D.
- 115./ A.
- 116./ D.
- 117./ C.
- 118./ C.
- 119./ D.
- 120./ D.
- 121./ D.
- 122./ A.
- 123./ B.
- 124./ D.
- 125./ B.
- 126./ A.
- 127./ 1 – A, 2 – A, 3 – A,
4 – A, 5 – A, 6 – A,
7 – A, 8 – A, 9 – A,
10 – A, 11 – A, 12 – B.
- 128./ 1 – A, 2 – A.
- 129./ 1 – A, 2 – A, 3 – A,
4 – A, 5 – A, 6 – A,
7 – B.
- 130./ 1 – A, 2 – A, 3 – A,
4 – A, 5 – A, 6 – A,
7 – A, 8 – A, 9 – B,
10 – A, 11 – A, 12 – A,
13 – A, 14 – A.
- 131./ 1 – A, 2 – A, 3 – A,
4 – A, 5 – A, 6 – A,
7 – B.
- 132./ 1 – E, 2 – D, 3 – F,
4 – C, 5 – A, 6 – H,
7 – I, 8 – E, 9 – G,
10 – B.
- 133./ 1 – C, 2 – B, 3 – A.
- 134./ 1 – C, 2 – D, 3 – E,
4 – A, 5 – B.
- 135./ 1 – A, 2 – C, 3 – B,
4 – D.
- 136./ 1 – D, 2 – A, 3 – B,
4 – C.

- 137./ 1 - A, 2 - B, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - A, 11 - B, 12 - B.
- 138./ 1 - A, 2 - B, 3 - A,
4 - A.
- 139./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - B.
- 140./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - B.
- 141./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A.
- 142./ 1 - B, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A.
- 143./ 1 - A, 2 - A, 3 - B,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - B,
10 - A, 11 - A, 12 - A,
13 - A, 14 - A, 15 - B.
- 144./ 1 - A, 2 - B, 3 - B,
4 - B.
- 145./ 1 - B, 2 - C, 3 - A.
- 146./ 1 - C, 2 - B, 3 - D,
4 - F, 5 - A, 6 - E.
- 147./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - B.
- 148./ 1 - C, 2 - A, 3 - D,
4 - B.
- 149./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - B.
- 150./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - B.
- 151./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - B.
- 152./ 1 - A, 2 - A, 3 - E.
- 153./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A.
- 154./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - B, 6 - B.
- 155./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A.
- 156./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A.
- 157./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A.
- 158./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - A.
- 159./ 1 - B, 2 - D, 3 - C,
4 - E, 5 - A.
- 160./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A.
- 161./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - A, 11 - A.
- 162./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - B.
- 163./ 1 - E, 2 - D, 3 - C,
4 - B, 5 - A.
- 164./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - B.
- 165./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - B.
- 166./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - B, 6 - A,
7 - A, 8 - A.

167./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A.

168./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - A.

169./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - B, 9 - A,
10 - A.

170./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - B, 5 - A, 6 - A,
7 - A, 8 - A, 9 - A,
10 - A, 11 - A, 12 - A,
13 - A, 14 - A, 15 - A,
16 - A, 17 - A.

171./ A.

172./ 1 - A, 2 - A, 3 - A,
4 - A.

173./ 1 - F, 2 - D, 3 - E,
4 - C, 5 - B, 6 - A,
7 - G.

174./ 1 - B, 2 - A, 3 - B.